

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

bakalářské prezenční studium
2009 – 2012

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Petra Nováková

Ústava ČR, její změny a interpretace

Praha 2012

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Věra Jirásková, CSc.

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Full-Time Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Petra Nováková

Constitution of the Czech Republic – changes and
interpretations

Prague 2012

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

JUDr. Věra Jirásková, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 12. 3. 2012

Jméno autorky: Petra Nováková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí bakalářské práce JUDr. Věře Jiráskové, CSc. za odborné vedení, pomoc a čas, který mi věnovala při vytváření této práce.

Anotace

Ústava České republiky byla přijata Českou národní radou v prosinci 1992 jako základní zákon od 1. ledna 1993 samostatné České republiky. V průběhu uplynulých let byla Ústava České republiky několikrát přímo novelizována. Cílem této bakalářské práce je postihnout proměny Ústavy České republiky, ke kterým za posledních dvacet let došlo. Několik desítek návrhů na její změnu bylo podáno a jen malý počet se podařilo v Parlamentu České republiky prosadit. Ve spojitosti s Ústavou ČR nelze opomenout zásadní instituci, a tou je Ústavní soud, jehož rozhodováním se tato bakalářská práce také zabývá.

Klíčové pojmy

Návrh, Poslanecká sněmovna, referendum, Senát, sněmovní tisk, ústava, Ústava České republiky, Ústavní soud, ústavní zákon, zákon.

Annotation

The Constitution of the Czech Republic has been accepted by Czech National Council in December 1992. After 1st of January 1993 when the Czech Republic became independent, The Constitution of the Czech Republic took a place as a basic law.

The Constitution has been few times novelised during last few years.

The target of this bachelor thesis is to point out the transformations of the Czech Constitution, which have been done in last twenty years.

In the parliament of the Czech Republic several motions were made, but only small volume of them were finally pushed through. In connection with the Czech Constitution, this bachelor thesis also describes some decisions made by the Constitutional Court .

Key words

Motion, Chamber of deputies, referendum, Senate, chamber press, constitution, The Constitution of the Czech Republic, Constitutional Court , constitution law, law.

OBSAH

ÚVOD	9
1 OKOLNOSTI PŘIJETÍ ÚSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 1992 A JEJÍ CHARAKTERISTIKA	11
1.1 Vývoj ústavního práva v Československu.....	11
1.2 Okolnosti předcházející vzniku Ústavy České republiky.....	17
1.3 Vznik Ústavy České republiky a její charakter	21
1.3.1 Vznik Ústavy České republiky.....	21
1.3.2 Charakter Ústavy České republiky	25
2 NÁVRHY NA ZMĚNU ÚSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY	28
2.1 Otázky ohledně nutnosti změn Ústavy	28
2.2 (Ne)naplňování Ústavy České republiky v praxi	29
2.3 Přijaté změny Ústavy České republiky	31
2.4 Nepřijaté změny Ústavy České republiky	41
3 INTERPRETACE ÚSTAVY ČR V JUDIKATUŘE ÚSTAVNÍHO SOUDU ČR	47
3.1 Postavení Ústavního soudu v našem právu	47
3.2 Příklady z judikatury Ústavního soudu	49
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	58
SEZNAM TABULEK	68
SEZNAM PŘÍLOH	69

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
EU	Evropská unie
SR	Slovenská republika
ÚS	Ústavní soud

ÚVOD

Ústava, či přesněji řečeno celý ústavní pořádek České republiky, jehož základní, nedílnou a zcela nezbytnou součástí Ústava je, tvoří základy našeho právního řádu. Pravidla v ní zakotvená nás ovlivňují, aniž si to většina z nás vůbec uvědomuje, doslova v každém okamžiku našeho života. Tvoří jakýsi souhrn pravidel, platných v naší demokratické společnosti, vytvářející mantinely pro chování naše, našich spoluobčanů i orgánů veškeré veřejné moci, ovšem není zdaleka jen tím. „ *Ústava je základním pramenem ústavního práva. Současně tvoří základnu veřejného práva, jehož dalšími součástmi jsou typicky práva správní, finanční, trestní. Ústava je zároveň východiskem pro odvětví soukromého práva.*“¹

Dá se říci, že Ústava ČR je současně – a snad i v první řadě – vyjádření naší představy o tom, jak má být naše společnost uspořádána, jaké hodnoty vyznává, chce se jimi řídit a současně je i chránit. Chránit je nejen před možnými vnějšími nepřáteli, ale stejně tak i před nežádoucími projevy vlastních občanů – a v neposlední řadě i chránit tyto občany před eventuálními protiprávními zásahy veřejné moci. Pro každého občana České republiky je důležité znát Ústavu, vědět, co a jakým způsobem upravuje, vědět, jaká práva nám zaručuje a současně i jaké povinnosti z ní pro každého z nás vyplývají. Důležité je znát i okolnosti, za nichž byla Ústava přijata, neboť to naprosto neoddělitelně souvisí se vznikem samostatného českého státu. Ovšem tato Ústava není neměnná, vyvíjí se a vyvíjet se bude, tak jako každý jiný zákon, v závislosti na tom, jak se vyvíjí společnost a jak se vyvíjejí její potřeby. Proto se tato práce zaměří i na změny, jimiž od svého vzniku Ústava prošla, poukáže i na návrhy, které ke změně Ústavy směřovaly a nebyly přijaty, i když by byly přínosné, a stálo by za to je v poupravené podobě znovu předložit.

---

¹ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 29-30. ISBN 978-80-7380-261-5.

Pokud se hovoří o Ústavě ČR, nelze zapomenout na zcela zásadní instituci, kterou do našeho právního řádu zavedla, a tou je Ústavní soud. Tato instituce, sloužící k ochraně ústavnosti v naší zemi, se zejména v poslední době stává opravdu důležitým ochráncem veřejného práva. Jeho nálezy se bezprostředně dotýkají a ovlivňují život občanů, ač si toho zajisté mnozí nejsou příliš vědomi. Podívat se na rozhodování Ústavního soudu podrobněji bude důležitou částí této bakalářské práce.

Cílem této práce je tedy zachytit okolnosti vzniku Ústavy ČR i s ohledem na historický vývoj ústavního práva na našem území, jenž se odráží v naší současné Ústavě. Dále se zaměří na historické podmínky, za nichž došlo k obnovení demokracie, podmínky vzniku novodobé státnosti, včetně toho, jak se poté rozdělovaly cesty Čechů a Slováků, a co z toho vyplývá pro český národ.

Důležitou částí práce je rozbor toho, zda jsou změny Ústavy nutností či nikoliv, a dále zamyšlení se nad důvody, které k přijetí, či nepřijetí určitých návrhů na její změnu vedly. V neposlední řadě tato práce bude zjišťovat, jakým způsobem Ústavní soud interpretoval Ústavu ve své rozhodovací činnosti. To je rozhodně důležité pro posouzení toho, zda to, jaká je Ústava formálně, co se tedy týče samého psaného textu, a jaká je po stránce materiální, co se tedy týče výkladu, obsahu.

Co se týče metody zpracování práce, tak na nashromážděné informace a podklady se poté použije analytická metoda, která je doplněna metodou komparativní. Zejména první polovina práce se neobejde bez metody historické, která bude sloužit k pochopení zásadních okolností ovlivňujících vznik Ústavy. Prameny pro tuto práci budou kromě Ústavy ČR samozřejmě též sněmovní tisky Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, dokumenty Senátu, které podrobně zachycují postup poslanců a senátorů při posuzování návrhů na změny Ústavy. Dále mnohé zákony, včetně některých slovenských, odborná literatura a některé internetové odkazy. Nezbytná bude i judikatura Ústavního soudu ČR.

1 OKOLNOSTI PŘIJETÍ ÚSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 1992 A JEJÍ CHARAKTERISTIKA

1.1 Vývoj ústavního práva v Československu

Pro zjištění, za jakých okolností byl přijat zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, je dobré se nejprve podívat poněkud hlouběji do historie naší státnosti. Tato podkapitola pojednává o historickém ústavním právu na našem území, a to od vzniku československého státu v roce 1918, přes temné roky druhé republiky, a zejména období Protektorátu Čechy a Morava, krátké období těsně po druhé světové válce, až po epochu „vlády lidu“ – neboli ve skutečnosti vlády komunistické v letech 1948 – 1989.

Československý stát vznikl dne 28. října 1918, a to na základě zákona Národního výboru československého č.11/1918, o zřízení samostatného státu československého.² Tento zákon, označovaný též za zákon recepční či první ústavní provizorium, recipoval právo rakouské a správu našeho území. Zajímavé je, že ve chvíli jeho tvorby ještě evidentně nebylo jasné, jakou formu bude nový stát mít – ve článku 1. tohoto zákona se přímo říká, že „*Státní formu československého státu určí Národní shromáždění ve srozumění s Československou Národní radou v Paříži.*“ Dále určoval tři druhy práva platící na území Československa, a to rakouské právo v Čechách a na Moravě, právo uherské na Slovensku a právo německé v oblasti Hlučínska. Je nutno podotknout, že právníci to v této době rozhodně neměli jednoduché.

Bylo nutné, co nejdříve vydat prozatímní ústavu, podklad, na kterém by bylo možné svolat Národní shromáždění, jmenovat vládu a zvolit prezidenta.³ „*Prozatímní ústavu vytvořenou podle francouzského vzoru přijal Národní výbor dne 13. listopadu 1918 jako zákon č.37/1918 Sb. Předpokládala*

---

² Příloha A

³ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 51. ISBN 978-80-7418-067-5.

*existenci tří nejvyšších orgánů, a to Národního shromáždění, prezidenta republiky a vlády.*⁴ Zákon č.37/1918 Sb., ze dne 13. listopadu o prozatímní ústavě⁵ představoval první skutečnou ústavu mladého Československého státu. Tato ústava zavedla republikánskou formu státu – od jejího vyhlášení vlastně teprve lze mluvit o Československé republice, a základní ústavní orgány státní moci. Díky prozatímní ústavě nastalo období druhého ústavního provizoria, a tak politické okruhy byly tlačeny k vytvoření definitivní ústavy.

Následující ústava vznikala v utajení a do poslední chvíle jak široká veřejnost, tak i poslanci, kteří nebyli členy ústavního výboru, nevěděli obsah tohoto návrhu. Nebylo potřeba, aby se šířily všelijaké diskuse na toto téma. *„Diskuse v plénu se začala na 125. schůzi Národního shromáždění dne 27. února a skončila 29. února 1920. Trvala několik desítek hodin. Na 126. schůzi Národního shromáždění dne 29. února ve tři hodiny ráno byla jednomyslně přijata. Listina byla tedy schválena všemi hlasy celonárodní koalice.*⁶ Dne 29. února 1920 byl přijat zákon č. 121/1920 Sb., Ústavní listina Československé republiky, jež platila až do 9. května 1948. Tuto ústavu nahradil dne 9. května 1945 zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky. Ústavní listina Československé republiky stavěla na principu jednotného československého národa, jež byl v dané době jakousi ochranou před silným německým živlem, který tvořil značnou část obyvatelstva.

---

⁴ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 52. ISBN 978-80-7418-067-5.

⁵ Příloha B

⁶ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 55. ISBN 978-80-7418-067-5.

Tabulka 1 : Národnostní složení v ČSR dle sčítání v roce 1921

Národnostní složení v ČSR dle sčítání v roce 1921							
země	"Čechoslováci" (Češi a Slováci)	Němci	Maďaři	Rusíni	Židé	jini	celkem obyvatel
Cechy	4 382 788	2 173 239	5 476	2 007	11 251	93 757	6 668 518
Morava	2 048 426	547 604	534	976	15 335	46 448	2 659 323
Slezsko	296 194	252 365	94	338	3 681	49 530	602 202
Slovensko	2 013 792	139 900	637 183	85 644	70 529	42 313	2 989 361
Podkarpatská Rus	19 737	10 460	102 144	372 884	80 059	6 760	592 044
ČSR	8 760 937	3 123 568	745 431	461 849	180 855	238 080	13 410 750

Zdroj: Wikipedie otevřená encyklopedie: *První republika*. [online]. [cit. 2012-01-08]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Prvn%C3%AD_republika

Zajímavé je, že preambule této ústavy je převzata z Ústavy Spojených států amerických, samozřejmě až na to, že „lid Spojených států“ je nahrazen „národem československým“. ⁷ Ústava deklarovala, že „*Lid je jediný zdroj veškeré státní moci v republice Československé.*“ ⁸, zakotvila dělbu moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní, zaručovala rovnost, svobodu osobní a majetkovou, svobodu domovní, tiskovou, právo shromažďovací a spolkové, petiční, listové tajemství, svobodu učení a svědomí, svobodu projevu mínění, svobodu náboženskou a zvláštní ochranu manželství. Dále je zde zakotvena ochrana menšin národnostních, náboženských a rasových. Jak je vidno, tyto principy byly a zůstaly základy ústavního práva. Zajímavé též je, že tato ústava stanovila, že nikdo nemohl být zvolen prezidentem Československé republiky více než dvakrát po sobě, což ovšem neplatilo pro Tomáše Garrigua Masaryka. Zákonodárci se do té doby nemohli nebo spíše nechtěli zbavit oné monarchistické jistoty, té jediné pravé a správné hlavy státu, s níž donedávna žili.

⁷ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1.vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 57. ISBN 978-80-7418-067-5.

⁸ § 1 odst. 1 zákon č. 121/1920 Sb., Ústavní listina Československé republiky

Součástí této ústavy bylo i uzákonění referenda, byť se tak nenazývalo. V § 46 odst. 1 ústava stanovila, že „*Zamítlo-li Národní shromáždění vládní návrh zákona, může se vláda usnésti, aby hlasováním lidu bylo rozhodnuto, má-li se zamítnutý vládní návrh státi zákonem. Usnesení vlády musí býti jednomyslné.*“ Toto ustanovení nebylo nikdy v praxi využito.

Důležité i pro současnost je, že tato ústava, stejně jako ta naše současná, byla ústavou polylegální – i tu současnou „*netvoří ji jeden dokument, ústavní zákon, nýbrž několik dokumentů, ústavních zákonů.*“⁹, je tedy možno do ní zahrnout též zákony prohlášené ústavní listinou za její součást, zákony označené jako ústavní, a dále nelze opomenout ani ústavní dekrety prezidenta republiky, některá nařízení Slovenské národní rady, ústavní zákony schválené Prozatímním národním shromážděním a Ústavodárným národním shromážděním.

Jak je již uvedeno výše, tato ústava platila až do května roku 1948, ovšem vzhledem k dějinným zvrátům, jež se převalily Evropou, jistě nemůže překvapit, že její normy nebyly dodržovány a byla naopak bezohledně porušována. Započalo to již v krátkém období po Mnichovské dohodě, kdy náš stát ještě přetrvával samostatný, byť ponížený a v okleštěné podobě. Je třeba připomenout, že již samotné postoupení území Sudet bylo protiústavní, neboť § 3 odst. této ústavy jasně stanoví, že „*Území Československé republiky tvoří jednotný a nedílný celek, jehož hranice mohou býti měněny jen ústavním zákonem (čl. 1. uvoz. zák.).*“¹⁰. Dne 15. prosince 1938 byl vydán ústavní zákon č. 330/1938 Sb., o zmocnění ku změnám ústavní listiny a ústavních zákonů republiky Česko- Slovenskej a o mimoriadnej moci nariadení, který vládu zmocňoval měnit či doplňovat zákony nařízeními a prezidenta dokonce zmocňoval ke změnám Ústavní listiny dekrety.

Následující období, tedy období Protektorátu Čechy a Morava, znamenalo samozřejmě totální pošlapání práv, zakotvených stále platnou

---

⁹ Ústavní soud České republiky: *Ústavní pořádek České republiky*. [online]. [cit. 2012-01-08]. Dostupné z: <http://www.concourt.cz/clanek/2353>

¹⁰ Zákon č.121/1920 Sb., Ústavní listina Československé republiky

ústavou. „Hned druhý den po zahájení okupace, tedy 16. března 1939, vydal Hitler Výnos o zřízení Protektorátu Čechy a Morava (č. 75/1939Sb.), zcela protiprávní akt, kterým byly likvidovány všechny do té doby alespoň formálně existující svobody českého národa.“¹¹ Přestože je ve Výnosu o zřízení Protektorátu Čechy a Morava, publikovaném ve sbírce zákonů pod č.75/1939 Sb., ve článku 12 stanoveno, že „ právo platné nyní v Čechách a na Moravě zůstává v účinnosti, pokud neodporuje smyslu převzetí ochrany Německou říší“, je s ohledem na historickou zkušenost zcela zřejmé, že v praxi nemohla být a nebyla dodržována, stačí se zmínit o diskriminaci Židů.

Souběžně ovšem v této tragické době fungovala exilová vláda v Londýně, uznaná spojeneckými mocnostmi za jediného reprezentanta Československa. Prezident Edvard Beneš, jehož abdikace po Mnichovu byla prohlášena za vynucenou a tedy neplatnou¹², měl pravomoc vydávat dekrety. Tuto pravomoc plně využíval. Tyto dekrety byly následně ústavním zákonem č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky¹³, prohlášeny za ústavní zákony.

Po osvobození v roce 1945 vznikl ústavní zákon ze dne 9. května 1948 č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky. Přestože tato ústava zachovávala zdání demokracie, nebyla její ustanovení naplňována v praxi, ba naopak, byla doslova pošlapávána. Zejména po padesátá léta bylo Československo leccím, jen ne právním státem. Důvodem byla inspirace velkým vzorem, Stalinovým Sovětským svazem. Ovšem byla v ní i ustanovení, jež se v praxi rozhodně dodržovala, jako byl například § 9 odstavec 2, který stanovil, že „Vylastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, není-li nebo nebude-li zákonem stanoveno, že se náhrada dávat nemá.“ Uplatňování tohoto ustanovení bylo v praxi jistě zcela bezproblémové ke škodě postižených. Lze ještě podotknout, že tuto ústavu prezident Edvard Beneš

---

¹¹ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 120. ISBN 978-80-7418-067-5.

¹² SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1.vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 128. ISBN 978-80-7418-067-5.

¹³ Příloha C

odmítl podepsat a podruhé v životě abdikoval.¹⁴ Ústavu tedy v souladu s § 60¹⁵ doposud ještě platné ústavy z roku 1920 podepsal Klement Gottwald, jakožto předseda vlády.

Na konci padesátých let komunistické orgány usoudily, že došlo k „dovršení vítězství socialistických výrobních vztahů“, a proto je nezbytné přikročit k vypracování a přijetí nové, tzv. socialistické ústavy¹⁶. Další ústavou Československé republiky byl ústavní zákon č.100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, která byla schválena Národním shromážděním na zasedání 11. července 1960. Jsou v ní zakotveny zásadní změny a prohlášení, že socialismus v naší zemi zvítězil, a současně s tím zavedla nový název našeho státu, a to Československá socialistická republika. Šlo o jednotný stát dvou rovnoprávných národů Čechů a Slováků.¹⁷ Dále zakotvila vedoucí úlohu Komunistické strany Československa a mimo jiné též zavedla povinnost soudců řídit se právním řádem socialistického státu a vykládat je v souladu se třídně podmíněným socialistickým právním vědomím. „ *Nová etapa vývoje socialistického Československa je spojena s rokem 1968. Z hlediska správního došlo k federativnímu uspořádání československého státu. Právním podkladem k tomu se stal ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci přijatý 27. října 1968. Československo se stalo federativním státem složeným z České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky*“¹⁸ Je důležité zmínit, že ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, zásadně novelizována, předcházela naší současné ústavě. Prodělala i změny názvu, a to v souvislosti s tím, jak se v hektické polistopadové době vyvíjel náš vztah se Slovenskem. Od 29. března 1990 do 23. dubna 1990 byl tedy ústavou Československé federativní republiky a od 23. dubna 1990 do 1. 1. 1993, kdy

---

¹⁴ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1.vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 146. ISBN 978-80-7418-067-5.

¹⁵ Zákon č.121/1920 Sb., Ústavní listina Československé republiky

¹⁶ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 153. ISBN 978-80-7418-067-5.

¹⁷ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1.vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 153. ISBN 978-80-7418-067-5.

¹⁸ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 158. ISBN 978-80-7418-067-5.

vznikla samostatná Česká republika, ústavou České a Slovenské Federativní Republiky.¹⁹

Co se týče shrnutí poznatků týkajících se historie ústavního práva na území naší republiky. Je zřejmé, že tento vývoj byl mnohdy složitý, a vždy značně ovlivněný zásadními dějinnými zvraty, jež zasáhly území Evropy, a nejen ji. Ať už to byl zánik Rakouska – Uherska, jenž v mnohém ovlivnil budoucí vývoj, co se týče národnostních problémů, tak následující těsně předválečné a válečné období, kdy se jednalo doslova o přežití českého národa, a to i za cenu kompromisů, jež náš život a charakter ovlivnil dosud, tak zejména období mezi 1948 a 1989. Následující podkapitola se soustředí na samotné okolnosti vzniku a přijetí naší současné Ústavy, tedy na období, kdy se rozcházely dějinné kroky národů českého a slovenského.

1.2 Okolnosti předcházející vzniku Ústavy České republiky

Konec osmdesátých let se nesl ve znamení zásadních zvrátů v mezinárodní politice. Sovětský svaz pod vedením Michaila Gorbačova zahájil ústup z pozic, které měl u svých satelitů (nejen) ve východní Evropě. Tyto státy se chopily nečekaně poskytnuté možnosti získání svobody a znovunastolení demokracie. Tento trend se nevyhnul ani Československé socialistické republice, byť zdejší režim velmi dlouho vzdoroval demokratické vlně, jež se šířila z Polska, Maďarska, a dokonce i Německé demokratické republiky. Teprve brutální zákrok jednotek Veřejné bezpečnosti proti pokojné demonstraci na Národní třídě v Praze 17. listopadu 1989 byl impulsem k předání moci demokratickým strukturám. 17. listopad 1989 *„je počátkem procesu změn sledujících naplnění zásad právního státu uznávajícího základní (přirozená) lidská práva a svobody, procesu obnovování politického systému*

---

¹⁹ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1.vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 163. ISBN 978-80-7418-067-5.

založeného na volné soutěži politických stran v rámci politického pluralismu.“²⁰

Dá se říci, že bezprostředně po listopadu 1989 se začaly objevovat tendence, jež následně vedly k rozdělení Československa na dva suverénní státy: Českou republiku a Slovenskou republiku. O tom vypovídá již změna názvu státu, kterou přinesl ústavní zákon, který nabyl účinnost 23. dubna 1990 – nový název zněl Česká a Slovenská Federativní Republika, přičemž nahradil velice krátce platný název Československá federativní republika. Ten platil od konce března, přičemž „*ve Slovenské republice byl uváděn jako Česko-Slovenská federativní republika*“²¹ Je zřejmé, že minimálně značná část slovenské veřejnosti a politické reprezentace začala v bouřlivě se vyvíjejících poměrech projevat svoji touhu po emancipaci²² a co největší samostatnosti.

Je vhodné připomenout, že v roce 1991 byl přijat ústavní zákon č. 327/1991 Sb., o referendu. Ten v článku 1 stanovil:

- (1) V referendu mohou být předloženy občanům České a Slovenské Federativní Republiky k rozhodnutí zásadní otázky formy státoprávního uspořádání České a Slovenské Federativní Republiky
- (2) O návrhu na vystoupení České republiky nebo Slovenské republiky z České a Slovenské Federativní Republiky lze rozhodnout jen referendem.

Podruhé v našich dějinách tedy byla lidu dána možnost skutečně bezprostředně a přímo rozhodovat – a stejně jako v případě referenda, zakotveného v ústavě z roku 1920, nebylo toto právo nikdy naplněno. „*Konec federace byl zkonstruován jako zánik, nikoli vystoupení tvořících ji republik z federace.*“²³ Došlo totiž ke shodě vítězných politických stran obou zemí, naší

---

²⁰ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 162. ISBN 978-80-7418-067-5.

²¹ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 163. ISBN 978-80-7418-067-5.

²² zrovnoprávnění

²³ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 163. ISBN 978-80-7418-067-5.

Občanské demokratické strany, vedené Václavem Klausem, a slovenského Hnutí za demokratické Slovensko, vedené Vladimírem Mečiarom.

Nejprve Slovensko vyhlásilo dne 17. července 1992 Deklaraci o svrchovanosti Slovenské republiky.²⁴ Byla poslanci Slovenské národní rady přijata poté, „*co Mečiar a další objasnili, že je zamýšlena jako symbolické politické prohlášení, nikoli jako ústavní akt nebo prohlášení nezávislosti.*“²⁵ Jen pro zajímavost, v této deklaraci není ani nejmenší zmínka o dosavadním společném státu. Tomu ovšem mohl jen málokdo věřit. Další vývoj brzo potvrdil, jaké je ve skutečnosti směřování Slovenska.

Představitelé politických stran obou zemí Václav Klaus a Vladimír Mečiar se v srpnu 1992 na jednání v brněnské vile²⁶ na rozdělení státu dohodli. Byla vytvořena právní konstrukce, že se nejedná o vystoupení jedné z republik ze společného státu – na což by se vztahovalo ustanovení článek 1 odstavec 2 výše zmíněného zákona o referendu, ale o zánik federace.

Je nesporné, že se v tomto případě jednalo o zásadní otázku formy státoprávního uspořádání České a Slovenské Federativní Republiky, avšak v takovém případě je ustanovení čl. 1 odstavec 1²⁷ toliko obligatorním, a evidentně nebylo shledáno vhodným do celé záležitosti lid přespříliš angažovat. V článku 5 tohoto zákona bylo totiž stanoveno, že:

- (1) Návrh předložený v referendu podle čl. 3 odst. 1 je přijat, vyslovila-li se pro něj nadpoloviční většina oprávněných voličů v každé z republik.
- (2) Návrh předložený v referendu podle čl. 3 odst. 2 je přijat, vyslovila-li se pro něj nadpoloviční většina oprávněných voličů republiky.

Lze předpokládat, že panovala obava, že by lid mohl poněkud zhatit plány na rozdělení, což by ani Václavu Klausovi ani jeho slovenskému

---

²⁴ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 167. ISBN 80-200-0752-0.

²⁵ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 167. ISBN 80-200-0752-0.

²⁶ Tugendhat, zapsána na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO

²⁷ V referendu mohou být předloženy občanům České a Slovenské Federativní Republiky k rozhodnutí zásadní otázky formy státoprávního uspořádání České a Slovenské Federativní Republiky.

protějšku Vladimíru Mečiarovi nevyhovovalo, a kromě toho je nutno připomenout, že všeobecná nálada na Slovensku nebyla setrvání ve společném státě s Čechy příliš nakloněna. Nezbyvá než souhlasit se slovy Václava Klause, který řekl, že „ *poslední tři roky byly jedním velkým referendem... všichni zodpovědní lidé vědí, že chybí-li vůle o společném státě, první minutu po společném referendu bychom byli přesně ve stejné situaci, jako jsme dnes.*“²⁸ Lze se jen dohadovat, kam až by mohlo eventuální, zejména z pohledu značné části Slováků „nucené“, zachování České a Slovenské Federativní Republiky vést. S největší pravděpodobností by nedošlo až na krajní řešení situace ve stylu Balkánu, který v té době doslova vřel národnostními boji, ale zajisté by situace nebyla jednoduchou a příjemnou.

Dne 1. září 1992, tedy doslova několik dní po brněnské schůzce Václava Klause s Vladimírem Mečiařem, schválila Slovenská národní rada Ústavou Slovenské republiky.²⁹ Je zřejmé, že Slováci byli na tento vývoj včas připraveni a počítali s ním. Tato ústava je bezesporu ústavou samostatného státu a „*je proto ústavní otázkou, zdali ČSFR skutečně zanikla uplynutím 31. prosince, nebo okamžikem nabytí účinnosti Ústavy Slovenské republiky (1. října 1992).*“³⁰

V této situaci samozřejmě bylo třeba podniknout kroky, které by definitivně ukončily existenci České a Slovenské Federativní Republiky a daly vzniknout dvěma samostatným státům, a to i z hlediska mezinárodního práva a samozřejmě i co se týče rozdělení majetku dosavadní České a Slovenské Federativní Republiky mezi nástupnické státy. Proto byl dne 13. listopadu přijat ústavní zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku České a Slovenské Federativní Republiky mezi Českou republiku a Slovenskou republiku a jeho přechodu na Českou republiku a Slovenskou republiku a dne 25. listopadu 1992 ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní

---

²⁸ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 202. ISBN 80-200-0752-0.

²⁹ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 163. ISBN 978-80-7418-067-5.

³⁰ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 163. ISBN 978-80-7418-067-5.

Republiky k 31. prosinci 1992.³¹ Ovšem na rozdíl od našich východních sousedů Slováků jsme doposud neměli základní zákon nového státu, tedy Ústavu.

1.3 Vznik Ústavy České republiky a její charakter

1.3.1 Vznik Ústavy České republiky

Je jasné, že nejpozději ve chvíli vyhlášení Deklarace o svrchovanosti Slovenské republiky už muselo být všem realisticky uvažujícím občanům zcela zřejmé, že dny společného státu se definitivně chýlí ke konci a že i česká část ČSFR bude muset reagovat a připravit se po legislativní stránce na samostatnou existenci. Tato část práce je věnována okolnostem předcházejícím schválení ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Česká politická reprezentace nečekala s rukama v klíně. „*Přípravné práce na textu Ústavy České republiky jako samostatného státu byly následně svěřeny dvěma komisím. První z nich zřídila svým usnesením vláda ČR již 10. července 1992, krátce na to rozhodlo předsednictvo České národní rady o obsazení dočasné komise předsednictva České národní rady pro přípravu Ústavy České republiky.*“³² Na základě usnesení z 10. července 1992 vláda jmenovala: „*předsedu vlády V. Klause, předsedou Komise, místopředsedu vlády J. Kalvodu, místopředsedou Komise a ředitele legislativní sekce ministerstva spravedlnosti C. Svobodu, sekretářem Komise. Dalšími členy byli: F. Šedivý, místopředseda Federálního shromáždění, J. Vlach, místopředseda České národní rady, V. Cepl, proděkan Právnické fakulty Univerzity Karlovy, D. Kroupa, V. Benda, místopředseda Federálního*

---

³¹ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1.vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, s. 163. ISBN 978-80-7418-067-5.

³² SUCHÁNEK, R., JIRÁSKOVÁ, V. et alii. *Ústava České republiky v praxi: 15 let platnosti základního zákona*. Praha: Leges, 2009, s. 14. ISBN 978-80-87212-18-9.

shromáždění, V. Peřich, poslanec Federálního shromáždění, J. Litomiský, poslanec České národní rady, M. Výborný, poslanec České národní rady, V. Novotný, M. Sylla, poradce předsedy vlády České a Slovenské Federativní Republiky, P. Zářecký, náměstek ministra vnitra a D. Hendrych.“³³

Jednání komisí bylo samozřejmě pod značným tlakem, zejména časovým. Již sedm dní po ustanovení komisí vyhlásili Slováci svoji Deklaraci, a jistě se dalo oprávněně očekávat, že vývoj bude možná až překotný. Bylo tedy třeba rozhodnout se, jakou cestou se bude tvorba ústavy ubírat, či jakým vzorem se bude řídit. Celkem nepřekvapivě došlo ke shodě na tom, že vzorem bude Ústava z roku 1920.³⁴ Hodnoty první republiky se evidentně stále jeví jako následováníhodné, ovšem s mnoha aktuálními úpravami. Problematickým bylo například zařazení Listiny základních práv a svobod, jež byla přijata ještě za dob federálního Československa přímo do textu nové Ústavy. Z pravice politického spektra se ozývaly hlasy, které varovaly před pouhými proklamacemi práv.³⁵ Tak se vyjádřil například Václav Klaus, kdy uvedl, že „nepřipustil by, aby nová ústava byla „zapelevelena“ deklaratorními, nerealizovatelnými a vymahatelnými „právy““³⁶ Jiný názor vcelku pochopitelně měla levice, jež požadovala začlenění kompletního textu Listiny přímo do textu Ústavy. Ovšem na nějaké zásadní a hlavně všem stranám vyhovující úpravy textu Listiny nebyl již čas.³⁷ Byl tedy vytvořen termín ústavní pořádek, který byl Ústavou samou v článku 112 definován tak, že jej tvoří „*tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní*

---

³³ Usnesení vlády ČR č. 484 o zřízení Komise vlády České republiky pro přípravu Ústavy České republiky

³⁴ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 218. ISBN 80-200-0752-0.

³⁵ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 222. ISBN 80-200-0752-0.

³⁶ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 222. ISBN 80-200-0752-0.

³⁷ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 222. ISBN 80-200-0752-0.

zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.“³⁸ a Listina se tedy stala součástí ústavního pořádku.

Velmi kontroverzním tématem byl Senát. Ti, kteří jeho zavedení odporovali, jej pokládali za nepotřebný a drahý pro relativně malý stát. Jeho příznivci pak mimo jiné poukazovali na jeho existenci a funkci za 1. republiky, kdy měl „*rolí filtru nebo „pojistky“ proti chvatné legislativě*“.³⁹ Celý problém byl nakonec odložen na později, přičemž byl do Ústavy začleněn článek 106 odstavec 2, který zněl: „*Do doby zvolení Senátu podle Ústavy vykonává funkci Senátu Prozatímní Senát. Prozatímní Senát se ustaví způsobem, který stanoví ústavní zákon*“. Jak je ovšem známo, žádný takový Prozatímní Senát ustanoven nebyl. Až v roce 1996 proběhly volby, po nichž začal Senát konečně pracovat.⁴⁰

Nepřekvapí, že neshody panovaly ohledně způsobu volby prezidenta. Václav Havel byl pro přímou volbu, avšak nakonec bylo přijato řešení z ústavy roku 1920, tedy volba prezidenta oběma komorami Parlamentu. Co se týká pravomocí prezidenta republiky, tak oproti ústavě z roku 1920 byly značně omezeny. „*Prezident musí udělat, co mu premiér navrhne, řekl Havel, to z něj však neučiní automat na podpisy*“⁴¹

Dále se nabízí otázka, jež je v ústavách na našem území evergreenem⁴², tady otázka uplatňování přímé demokracie. Jak je již uvedeno v této práci (viz výše), v ústavě z roku 1920 byla jeho možnost zmíněna, avšak v praxi na ni nikdy nedošlo. Lze říci, že ohledně toho je naše současná Ústava stejná, článek 2 odstavec 2 stanoví, že „*Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo*.“ – a opět je toto ustanovení nevyužíváno, s výjimkou

---

³⁸ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

³⁹ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 219. ISBN 80-200-0752-0.

⁴⁰ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s.219. ISBN 80-200-0752-0.

⁴¹ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 220. ISBN 80-200-0752-0.

⁴² stále populární a oblíbená písnička

referenda o přistoupení k EU. Jakoby přetrvávala nedůvěra politiků v rozhodování schopnosti voličů – s výjimkou nutných období voleb.

Dalším tématem, jehož řešení bylo odloženo na později, bylo územní členění budoucí České republiky. Nebylo sporu o postavení obcí, avšak „*spor se vedl o velikost a počet vyšších celků, které měly být mezistupněm mezi obcemi a ústřední vládou. Jádrem sporů bylo postavení Moravy a Slezska, východní části republiky, která historicky požívala určité autonomie.*“⁴³ Nepřehlédnutelná část obyvatel a politiků tohoto regionu projevovala snahu o značnou samostatnost v této oblasti v rámci České republiky, což nemohlo než vyvolat připomínku „slovenské otázky“, jež bylo doslova žhavě aktuální. Panovaly obavy, že by mohlo znovu dojít na spory uvnitř ještě ani nevzniklého státu. Jelikož nebyla možnost rozumné shody, bylo alespoň dosaženo kompromisu, který spočíval v odložení problému a jeho následujícího dořešení příslušným ústavním zákonem.⁴⁴

Z výše uvedeného je zřejmé, že naše Ústava byla skutečně tvořena narychlo a s vědomím, že mnohé bude třeba doplnit či vyjasnit. Je to pochopitelné vzhledem k tehdejšími okolnostem na naší politické scéně, avšak současně je to pokládáno za určité břemeno, jež s sebou tento náš základní zákon vleče jako jakousi pomyslnou kouli. Základní zákon by měl být natolik kvalitním a trvalým, aby mohl beze změn procházet časem, a být opravdovou jistotou. Ovšem opět je třeba připomenout, že podmínky a zejména časový rámec, v němž bylo nutno ji připravit, lze jen těžko nazvat standardními podmínkami.

---

⁴³ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 223. ISBN 80-200-0752-0.

⁴⁴ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 223. ISBN 80-200-0752-0.

1.3.2 Charakter Ústavy České republiky

Tato část práce se blíže věnuje naší Ústavě. „*Ústava České republiky byla přijata Českou národní radou dne 16. prosince 1992 a je vyhlášena pod č. 1 v ročníku 1993 Sbírký zákonů.*“⁴⁵ Jde o základní zákon, zákon s nejvyšší právní silou, s nímž musí být všechny ostatní právní předpisy v souladu, a již se musí všichni, tedy občané stejně jako veřejná moc, řídit: „*Ústava ČR je vnímána jako regule systému, který se vydal cestou demokracie.*“⁴⁶ Jako většina ústav demokratických států je ústavou formální, psanou. Oproti tomu Velká Británie má ústavu pouze materiální, tedy takovou, kdy souhrn různých norem, jež tamní společnost považuje za ústavní a jako takovými se jimi řídí.⁴⁷

Ústava ČR je ústavou rigidní, a tedy obtížně změnitelná. Je ji možno měnit ústavním zákonem, přičemž je třeba třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů⁴⁸, což vytváří mnohdy těžko překonatelnou překážku při prosazování eventuálních změn a slouží k zamezení toho, aby si jakákoliv momentálně silná politická strana či koalice jednoduše a z důvodů momentální potřeby mohla měnit tento bytostně důležitý zákon.

---

⁴⁵ SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key publishing s.r.o., 2010, s. 163. ISBN 978-80-7418-067-5.

⁴⁶ KLÍMA, Karel. Ústava ČR v aktuálním „audit“ dělby moci. In MLSNA, Petr et alli . *Ústava ČR - vznik, vývoj a perspektivy*. Praha: Leges, 2010, s. 211. ISBN 978-80-87212-63-9.

⁴⁷ NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky: v otázkách a odpovědích*. Brno: Computer Press, 2004, s.3. ISBN 80-251-0392-7.

⁴⁸ Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

Po formální stránce se naše Ústava skládá z preambule a osmi hlav:

- Základní ustanovení
- Moc zákonodárná
- Moc výkonná
- Moc soudní
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Česká národní banka
- Územní samospráva
- Přejídná a závěrečná ustanovení

Ústava zakotvuje demokratickou formu České republiky, říká, že je jednotným právním státem založeným na úctě k právům a svobodám člověka a občana, a dodržuje závazky, vyplývající z mezinárodního práva. Samozřejmě upravuje dělbu moci: „*uplatnění principu dělby moci je podmínkou sine qua non (tedy podmínka, bez které nelze) každého demokratického uspořádání.*“⁴⁹ Ústava zakotvuje dělbu moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní, přičemž ovšem zdrojem veškeré státní moci je lid, který ji vykonává prostřednictvím výše uvedených složek. Tyto složky ovšem mohou svoji moc vykonávat výhradně ve stanovených případech, v mezích zákona a stanoveným způsobem. Lid též může vykonávat moc přímo, ovšem jen pokud tak ústavní zákon stanoví.

Zcela zásadním ustanovením je článek 9 odst. 2, který totiž jednoznačně stanoví, že „*změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřijatelná.*“ Odstavec 3 téhož článku pak stanoví, že „*Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.*“ To je velmi důležité, neboť jak bude zmíněno dále, mnohé se v praxi může vykládat s ohledem na konkrétní situaci, avšak vždy funguje tento „mantinel“, jež brání porušení principů, na nichž náš stát stojí.

---

⁴⁹ KLÍMA, Karel, Josef BLAHOŽ a Vladimír BALAŠ. *Srovnávací ústavní právo*. Praha: ASPI Publishing, 2003, s. 97. ISBN 80-86395-89-8.

Co se týče konkrétních práv jednotlivce, ty Ústava řeší odkazem na zahrnutí Listiny základních práv a svobod do ústavního pořádku České republiky a tam je stanovené, že lidská práva jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná a pod ochranou soudní moci.⁵⁰ Že tato ustanovení nejsou přímo v samotné Ústavě, bylo způsobeno chvatem při jejím přijímání a jistým odporem, zejména tehdejšího premiéra Václava Klause, a tak byl zvolen jakýsi kompromis. Byl vymyšlen pojem ústavní pořádek a do něho Listina včleněna.⁵¹

Jak již bylo uvedeno, mnohé bylo při tvorbě Ústavy ponecháno takřkajíc nedotažené, a to většinou z důvodů časové tísně a momentální neshody politických stran. Počítalo se tedy s tím, že mnohé bude nutno dokončit, či modifikovat. Proto i přes relativní obtížnost prosazování změn prošla Ústava od svého vzniku modifikacemi a doplněními, a byla i řada návrhů na její změny, které se nepodařilo z různých důvodů prosadit. *„Západní konstitucionalisté vědí z vlastní zkušenosti, že ústavní stabilizace je mnohaletou otázkou, ústavní nástup tzv. nových demokracií tedy vnímají jako kýžený, samozřejmý a očekávaný, přičemž experimenty jsou vlastní věcí toho kterého státu. Tranzitorní, tedy přechodový systém je hodnocen podle toho, jak text ústavy reflektuje pohyb demokracie, tedy soutěž politických stran, jakým způsobem řeší konflikty v dělbě moci, jak chrání lidská práva.“*⁵²

A právě změnami našeho základního zákona a tím, jak byly tyto změny přijímány, či naopak zamítány, se bude tato práce zabývat podrobněji v následující kapitole.

---

⁵⁰ Zákon č.2 /1993 Sb., Základní listina práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

⁵¹ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, s. 222. ISBN 80-200-0752-0.

⁵² KLÍMA, Karel. Ústava ČR v aktuálním „audit“ dělby moci. In MLSNA, Petr et alii . *Ústava ČR - vznik, vývoj a perspektivy*. Praha: Leges, 2010, s. 211-212. ISBN 978-80-87212-63-9.

2 NÁVRHY NA ZMĚNU ÚSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 Otázky ohledně nutnosti změn Ústavy

Jak je již zmíněno v předchozí kapitole, vznik naší Ústavy rozhodně nebyl snadný a provázely jej kompromisy, vyplývající z tehdejší situace na politické scéně. Dalším znakem, který Ústavu poznamenal, je jistá hektičnost, s níž byla její tvorba spojena. Hektičnost, jež vyplývala hlavně z rychlého vývoje, zejména u našich východních sousedů, a tehdy ještě spoluobčanů Slováků. Bylo jasné, že dny společného státu se krátí, a vytvořit ústavu bylo nezbytné, a to i za cenu toho, že některé, snad méně důležité body budou dopracovány později.

To je tedy jedním z důvodů pro změny naší Ústavy. Dalším důvodem pro změny je ovšem též neustálý vývoj společnosti, spojený s nutností úprav zákonných ustanovení a se vznikem nových. Lze se ovšem v této souvislosti zamýšlet nad tím, zda je zcela vhodné, aby byl měněn právě tento zákon, který je základním a měl by tedy být opravdovou právní jistotou, skutečným základem, na němž jsou stavěny všechny další zákony a jímž se celý život demokratického státu řídí. Proto je u nás zakotveno pravidlo „tří pětin“, – pro přijetí ústavního zákona je tedy třeba tří pětin všech poslanců a tří pětin všech přítomných senátorů.⁵³ Toto tedy slouží jako brzda pro stranu či koalici, jež by měla v parlamentu převahu a chtěla by ji využít pro změny v Ústavě, které by ji vyhovovaly a následně by třeba zase po dalších volbách byly měněny novým vítězem. Téměř každý si dovede představit, co by to mohlo napáchat s právní jistotou v našem státě, která je i nyní občas vnímána jako mírně problematická. Proto je tedy stanovena ona třípětinová hranice a lze tedy předpokládat, že důvod pro změnu Ústavy je skutečně pádný a nejedná se o nějakou momentální záležitost. „*Stabilita obsahu ústavy předpokládá, že ústava není právní předpis na jedno volební období. To proto, že zakotvuje fundamentální společenské vztahy, základy zřízení, na kterých se musí momentálně většina*

---

⁵³ Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

*i menšina shodnout. Výsledky voleb (pokud není její změna volebním tématem) by na ústavu neměly mít vliv.*⁵⁴ Proto je jistě záhodno přistupovat ke změnám Ústavy velmi zodpovědně a s rozmyslem. Je možné, že každá změna v době svého vzniku a za daných okolností vypadající jako jakési vylepšení, by se mohla brzy projevit jako naopak nežádoucí. A jistě to poslední, co si nejen právníci, ale i všichni občané přejí, je neustálá novelizace zákonů, a tím méně zákona základního, tedy Ústavy. „*Odpověď na otázku: „Proč měnit?“, tedy zní: Jen kvůli věcem zásadním, jinak je lépe Ústavu aplikačně pilovat.*“⁵⁵

2.2 (Ne)naplňování Ústavy České republiky v praxi

V praxi nedochází ke změnám Ústavy, či přesněji řečeno ke změnám v jejím užívání či výkladu pouze cestou zákonů. Některá ustanovení jsou sice v Ústavě zakotvena, ovšem v praxi nedochází k jejich naplňování. Zde by bylo na místě v první řadě zmínit ustanovení článku 2 odstavce 2⁵⁶, tedy to, jež hovoří o možnostech zavedení referenda, a to cestou ústavního zákona. Jak víme, došlo k tomu pouze jednou, a to s jednorázovou záležitostí – hlasování o vstupu do Evropské unie.⁵⁷

Dále je třeba zmínit situaci, kdy je platné ustanovení Ústavy prostě neplněno, a to někdy po kratší, někdy po delší dobu: „*Takto byly vyšší územní samosprávné celky zřízeny až po sedmi letech po účinnosti Ústavy ČR (úst. zákon č. 347/1997 Sb., nabyt účinnosti 1. 1. 2000) a Nejvyšší správní soud byl zřízen až po uplynutí 10 let (zák. č.150/2002 Sb. nabyt účinnosti k 1.1. 2003), takže se dokonce hovořilo o „dárku“ k desetiletému výročí Ústavy. Zákon upravující právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech*

---

⁵⁴ FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium na PrF MU*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 20. ISBN 978-80-210-4584-2.

⁵⁵ KYSELA, Jan. *Ústava ČR jako objekt futurologie aneb proč a jak ústavu (ne)měnit*. In MLSNA, Petr et alii. *Ústava ČR - vznik, vývoj a perspektivy*. Praha: Leges, 2010, s. 78. ISBN 978-80-87212-63-9.

⁵⁶ Zákon č.1/1993 Sb., *Ústava České republiky*, ve znění pozdějších ústavních zákonů

⁵⁷ Zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii

a jiných správních úřadech, předvídaný v čl. 79 odst. 2 Ústavy, byl přijat rovněž v 10. roce platnosti Ústavy, jeho plná účinnost byla ale již čtyřikrát odložena: naposledy k 1.1 2012, takže se z něj možná stane dárek k dvacetinám Ústavy.⁵⁸ Je zřejmé, že si naši zákonodárci hlavu nad dodržováním či přesněji naplňováním některých ustanovení Ústavy příliš nelámou a nijak zvláště na jejich uvedení v život nespěchají.

Zajímavé je, že i obě dosavadní hlavy našeho státu, tedy Václav Klaus i jeho předchůdce Václav Havel, se občas Ústavou tak zcela neřídí, co se týče nepodepsání přijatého zákona prezidentem republiky, aniž by prezident využil práva vrátit takový zákon Parlamentu podle článku 62 písmene h) Ústavy. Václav Havel tak učinil jedenkrát, Václav Klaus již několikrát.⁵⁹ V poslední době například v případě zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Václav Klaus nesouhlasil se zásadami v něm zakotvenými, ovšem svého Ústavou daného práva na navrácení Parlamentu nevyužil a omezil se na veřejné vyjádření důvodů, které ho k tomuto kroku vedly. Zákon ovšem platí, byť nepodepsán prezidentem.⁶⁰ Lze konstatovat, že takový přístup, tedy de facto nerespektování Ústavy nejvyšším ústavním představitelem, není rozhodně dobrý.

Dále je nutno zmínit vliv Ústavního soudu, který Ústavu vykládá, přičemž se zdá, že někdy i způsobem, jenž se jeví poněkud problematickým, kdy vlastně mění Ústavu, což ovšem lze jen ústavním zákonem. Ovšem Ústavní soud například zúžil pravomoc prezidenta republiky jmenovat předsedu a místopředsedu Nejvyššího soudu, přestože se v čl. 62 písm. f) Ústavy říká, že prezident „*jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy*

---

⁵⁸ SUCHÁNEK, Radovan. Nepohodlné články Ústavy aneb co nezměníme, to pomineme nebo vyložíme. In MLSNA, Petr et alli . *Ústava ČR - vznik, vývoj a perspektivy*. Praha: Leges, 2010, s. 99. ISBN 978-80-87212-63-9.

⁵⁹ SUCHÁNEK, Radovan. Nepohodlné články Ústavy aneb co nezměníme, to pomineme nebo vyložíme. In MLSNA, Petr et alli . *Ústava ČR - vznik, vývoj a perspektivy*. Praha: Leges, 2010, s. 100. ISBN 978-80-87212-63-9.

⁶⁰ IHNEDE.cz: *Prezident Václav Klaus si šetří podpis. Pod dva zákony jej tento týden nepřipojil*. [online]. 2011[cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/politika/c1-52260960-prezident-vaclav-klaus-si-setri-podpis-pod-dva-zakony-jej-tento-tyden-nepripojil>

Nejvyššího soudu“, dospěl Ústavní soud k názoru, že „*kruh soudců, z nichž může být místopředseda jmenován, ne omezen na soudce Nejvyššího soudu, tedy na soudce přidělené k Nejvyššímu soudu platným rozhodnutím ministra spravedlnosti, vydaným po předchozím souhlasu předsedy Nejvyššího soudu*“⁶¹ Rozhodováním Ústavního soudu se tato práce bude podrobněji zabývat v následující kapitole. Teď se zaměří na změny Ústavy zákonodárnou činností Parlamentu České republiky.

2.3 Přijaté změny Ústavy České republiky

Ústavu je možno měnit ústavními zákony. Ty je třeba rozdělit na ústavní zákony, které mění či doplňují přímo ústavu, a na ty, které sice takto přímo do ústavy nezasahují, ale stávají se součástí ústavního pořádku. Pro oba tyto typy ovšem platí „třipětinová“ podmínka při jejich schvalování.

Naše Ústava byla doposud měněna několika ústavními zákony:

- č. 347/1997 Sb., Ústavní zákon, ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
- jak již z názvu vyplývá, tímto zákonem byl naplněn záměr Ústava a byly vytvořeny vyšší územní samosprávné celky – kraje

---

⁶¹ Nález ÚS ze dne 12.09.2007, sp. zn. Pl.ÚS 87/06
Zdroj: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?print=1&id=56120>

- č. 300/2000 Sb., Ústavní zákon, ze dne 9. srpna 2000, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
  - v souvislosti se vstupem ČR do NATO upravil tento zákon okolnosti spojené s vysíláním ozbrojených sil do zahraničí, pobytem vojsk spojenců v ČR, podílení se ČR na obranných systémech mezinárodních organizací a kompetence vlády a Parlamentu

- č. 395/2001 Sb., Ústavní zákon, ze dne 18. října 2001, kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
  - velmi významný, tzv. euronovela - tímto zákonem byla mimo stanovená možnost přenést některé pravomoci ČR na mezinárodní organizaci či instituci, což de facto umožnilo přistoupení k EU

- č. 448/2001 Sb., Ústavní zákon, ze dne 27. listopadu 2001, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
  - tento zákon změnil čl. 98 Ústavy, zabývající se Českou národní bankou, kdy nahradil ve větě, jež určuje hlavní cíl této instituce sousloví **péče o stabilitu měny** souslovím **péče o cenovou stabilitu**.

- č. 515/2002 Sb., Ústavní zákon, ze dne 14. listopadu 2002, o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

- č. 319/2009 Sb., Ústavní zákon, ze dne 11. září 2009, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů
  - touto novelou byla zakotvena možnost samorozpuštění sněmovny.

Ke zmíněným šesti ústavním zákonům přibyl začátkem roku 2012 další. Jedná se o dlouze spekulovaný ústavní zákon o přímé volbě prezidenta, který schválil Senát dne 8. února 2012. Z přítomných senátorů schválení zákona vyžadovalo nejméně 45 hlasů, pro tento zákon bylo 49 senátorů, 22 bylo proti. Místopředseda Senátu a jeden z tvůrců Ústavy Petr Pithart řekl, že „*Je to cizorodý prvek do našeho vyváženého ústavního celku. Je to jako byste na místo srdce implantovali ledviny*“. Dále připomenul, že Senát ztrácí svou roli ústavní pojistky schválením tohoto zákona. S tímto zákonem přichází i změny týkající se pravomocí prezidenta a to: „*Podle nové normy může Senát se souhlasem Sněmovny podat ústavní žalobu k Ústavnímu soudu nejen pro velezradu, ale i pro hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku. K přijetí návrhu v Senátu je třeba třípětinové většiny přítomných senátorů a k přijetí souhlasu sněmovny pak třípětinové většiny všech poslanců. Kromě toho bude prezidentská imunita omezena pouze na funkční období.*“ Obavy z přímé volby prezidenta panují mezi našimi politiky. Čas ukáže, zdali se tato dlouho očekávaná změna ukáže jako ku prospěchu.⁶²

Dále je třeba poznamenat, že ústavní zákon č. 347/1997 Sb. byl následovně novelizován ústavními zákony a to ohledně změn názvů čtyř krajů: Budějovického, Ostravského a Jihlavského, kdy byly tyto přejmenovány na Jihočeský kraj, Jihomoravský kraj, Moravskoslezský kraj a Vysočinu.⁶³ Vysočina pak byla následně přejmenována na Kraj Vysočina.⁶⁴ Lze konstatovat, že se jednalo o změny víceméně kosmetické, a proto se práce bude zabývat pouze výše uvedenými šesti ústavními zákony.

---

⁶² Novinky.cz: *Prezidenta si vyberou sami občané, Senát souhlasil s přímou volbou.* [online]. 8. února 2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/258611-prezidenta-si-vyberou-sami-obcane-senat-souhlasil-s-primou-volbou.html>

⁶³ Zákon č. 176/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

⁶⁴ Zákon č. 135/2011 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 176/2001 Sb.

Tato část práce se podrobněji zaměří na okolnosti přijetí zákona č. 347/1997 Sb., Ústavní zákon ze dne 3. prosince 1997 o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Tento zákon reflektuje ustanovení hlavy sedmé původní znění Ústavy, jež vytvoření vyšších územních samosprávných celků předpokládá. Lze tedy konstatovat, že zákonodárcům trvalo čtyři roky, než patřičný zákon přijali.

Návrh tohoto zákona předložila Poslanecké sněmovně vláda dne 16. června 1997, přičemž byl poslancům rozeslán dne 18. června 1997.⁶⁵ V důvodové zprávě k návrhu je konstatováno, že „Předkládaný návrh naplňuje čl. 100 odst. 3 Ústavy, podle kterého vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem. Stanoví počet vyšších územních samosprávných celků, vymezuje je územím a stanoví podmínky pro změnu hranic území. Rovněž stanoví sídla vyšších územních samosprávných celků a pravidla pro určení jejich názvů.“⁶⁶

Organizační výbor projednání návrhu zákona doporučil. Dne 10. 7. 1997 proběhlo první čtení. Ministryně spravedlnosti Vlasta Parkanová úvodem poslancům mimo jiné sdělila, že „vládní návrh ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků je konkrétním vyjádřením programového prohlášení ve vztahu k územní samosprávě upravené ústavou. Schválením ústavního zákona o vytvoření těchto celků vzniknou předpoklady pro uskutečnění racionalizace veřejné správy, která bude založena na decentralizaci a dekoncentraci státní správy.“⁶⁷ V neposlední řadě pak připomněla tehdejší aktuální situaci v ČR, která byla ve velké míře postižena ničivými povodněmi, a vyjádřila svůj názor, že vytvoření krajů by mohlo

---

⁶⁵ Sněmovní tisk 218: Vládní návrh ústavního zákona o vytvoření vyšších územních celků. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=2&T=218>

⁶⁶ Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-02]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t021800.htm>

⁶⁷ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 1996 - 1998: Stenografický zápis 12. schůze, 10. července 1997. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/012schuz/12-8.html>

ulehčit organizaci pomoci postiženým místům, neboť mezi okresy a centrální vládou není žádný mezičlánek. Návrh zákona byl přikázán k projednání výborům: Výboru pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí, Rozpočtovému výboru a Ústavně právnímu výboru, které návrh projednaly a doručily poslancům svá usnesení k návrhu zákona.⁶⁸

Druhé čtení proběhlo dne 16. 10. 1997. Během něho vyjádřili mnozí poslanci svůj názor na věc, nutno podotknout, že mnohdy byl více či méně kritický. Například poslanec Václav Frank se vyjádřil v tom smyslu, že je nejprve třeba znát koncepci vlády k reformě veřejné správy a moci. Negativní názor na věc pronesl dále např. poslanec Ondřej Huml, který připomněl, že nedávno byly zrušeny kraje zřízené komunistickým režimem a nyní mají být znovu obnoveny. Dále argumentoval tím, že vytvoření vyšších územně samosprávných celků poskytne možnost získat vlivné funkce a posilování politického vlivu strany, který se na těchto funkcích bude podílet. Kromě toho připomněl, že samo přijetí zákona nebude znamenat vznik nákladů, ale následně bude třeba investovat prostředky v řádu desítek miliard korun.⁶⁹

Ovšem převažovaly názory kladné směřující k přijetí tohoto zákona. Zde stojí za to připomenout vystoupení poslance Viléma Holáně, který uvedl, že *„princip regionalismu zachovává specifickou mnohost Evropy, které se nikdo nechce ani nemůže zříci. Užší regionální prostor je primárním životním prostorem, se kterým se může člověk identifikovat. Prostor regionu je zároveň dostatečně široký na to, aby fungoval jako životaschopná samosprávná jednotka. Jedině v takovém prostoru - kromě národního státu - může občan*

---

⁶⁸ Sněmovní tisk 218: Vládní návrh ústavního zákona o vytvoření vyšších územních celků. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=2&T=218>

⁶⁹ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 1996 - 1998: Stenografický zápis 15. schůze, 16. října 1997. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/015schuz/15-3.html#276>

prosazovat své nejbližší zájmy, udržovat svou specifickou kulturu, což je podmínkou k udržení důvěry v politiku centrální.“⁷⁰

Dne 23. 10. 1997 proběhlo třetí čtení, na jehož závěr se konalo hlasování. Byl přijat návrh poslance Zdeňka Zajíčka, který navrhl, aby tento zákon byl účinný od 1.1.2000. Zákon byl následně přijat, kdy pro hlasovalo 127 poslanců a proti 57 hlasů⁷¹. Tyto výsledky svědčí o faktu, že prosadit takto důležitý zákon jistě nebylo v naší Poslanecké sněmovně jednoduché.

Poslaneckou sněmovnou schválený návrh byl následně projednán dne 3. prosince 1997 na 9709. schůzi Senátu. Následně byl návrh zákona přijat, podepsán prezidentem dne 16. prosince 1997 a dne 31. prosince 1997 vyhlášen ve Sbírce zákonů.⁷²

Dále je na místě prozkoumat okolnosti přijetí dalšího zákona, který naprosto zásadně ovlivnil bez nadsázky vše okolo nás. Jedná se o zákon č. 515/2002 Sb., ústavní zákon o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, ze dne 14. listopadu 2002. Stálá komise Senátu pro Ústavu České republiky a parlamentní procedury předložila Senátu tento návrh dne 3. července 2002.⁷³

Tomuto návrhu však předcházelo několik návrhů jiných. Již v roce 1999 byl v 1. čtení Poslaneckou sněmovnou zamítnut vládní návrh zákona, který

---

⁷⁰ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 1996 - 1998: Stenografický zápis 15. schůze, 16. října 1997. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/015schuz/s015026.htm#>

⁷¹ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 1996 - 1998 Stenozáznamy: Stenografický zápis 15. schůze, 23. října 1997. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/015schuz/15-7.html#713>

⁷² Sněmovní tisk 218: Vládní návrh ústavního zákona o vytvoření vyšších územních celků. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=2&T=218>

⁷³ Senát Třetí funkční období 2000-2002, Senátní tisk č. 344: Návrh senátního návrhu ústavního zákona o referendu o vstupu České republiky do Evropské unie a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. *Senát: Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/psenat/historie?action=detail&value=43>

„předpokládal schválení smlouvy o přistoupení České republiky k EU buď třípětinovou většinou všech poslanců a přítomných senátorů, nebo referendem.“⁷⁴

V důvodové zprávě Senátu k návrhu ústavního zákona o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii se v souvislosti s výše uvedeným konstatuje, že vůle k přijetí referenda o přistoupení k Evropské unii je zřejmá jak u Senátu, tak i u Poslanecké sněmovny. *„Návrh zákona vychází z textu Senátem již dvakrát usneseným a Poslaneckou sněmovnou projednávaným. Změnily se lhůty, podmínky platnosti referenda a některé formulace. Stále více však do popředí vystupuje faktor času, tj. blížící se datum podpisu akcesní smlouvy.“*⁷⁵ Dále je zde též uvedeno, že stanovení samého předmětu referenda bylo obtížným. *„Bylo možné volit mezi hlasováním o přistoupení k EU", "vstupu do EU", "smlouvě o přistoupení", nebo o modifikaci předchozích variant. Zvolená otázka zní: "Souhlasíte s tím, aby se Česká republika stala podle Smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii členským státem Evropské unie?". Výsledná formulace byla nakonec převzata z vládního návrhu ústavního zákona o referendu, kam byla zařazena do projednání v Legislativní radě vlády.“*⁷⁶

*„Předmětem referenda bude "přistoupení k EU", nikoliv tedy sama "smlouva" či "dohoda o přístupu". Nejedná se nicméně o prosté přistoupení k EU, nýbrž o přistoupení za určitých podmínek, podmínek dojednaných ve zmíněné smlouvě. Ta se tak, chtě nechtě, stává jakýmsi nepřímým předmětem referenda. Zájem vlády musí být dojednat co nejvýhodnější smlouvu a obhájit ji před veřejností, neboť právě podle ní se staneme členem EU.“*⁷⁷ Organizačním výborem byl následně přikázán k projednání dalším

---

⁷⁴ Sněmovní tisk 208: Vládní návrh novely Ústavy ČR a zák. o bezpečnosti ČR. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=208&ct1=0>

⁷⁵ Senát Třetí funkční období 2000-2002 Senátní tisk č. 344: Návrh senátního návrhu ústavního zákona o referendu o vstupu České republiky do Evropské unie a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. *Senát: Parlament České republiky* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=1468>

⁷⁶ tamtéž

⁷⁷ tamtéž

výborům. Výbory doporučily návrh schválit s tím, že Ústavně-právní výbor navrhl určité změny. Ty se týkaly například nahrazení slov „hlasovací právo“ za „právo hlasovat“ v čl. a odst. 3, doplnění slov „obdobným způsobem jako se vyhláší zákon“ v čl. 1 odst. 4, či zkrácení lhůty pro konání referenda po jeho vyhlášení a to ze 120 na 90 dnů.⁷⁸

Senát návrh ústavního zákona projednal dne 19. 9. 2002 (zajímavé pro toto téma je, že na stejné schůzi Senátu nebyl schválen návrh ústavního zákona o „obecném“ referendu- viz následující kapitola). Je zřejmé, že tento návrh je senátorům dobře znám a panovala shoda ohledně jeho přijetí a vědomí důležitosti této novely. Není tedy překvapením, že tento návrh byl následně jednomyslně přijat, a to včetně jednomyslného přijetí pozměňovacích návrhů Ústavně-právního výboru.

Dne 20. 9. 2002 byl tento návrh zákona předložen Poslanecké sněmovně. Téhož dne byl návrh zaslán vládě k vyjádření stanoviska. Ta s ním 25. 9. 2002 vyjádřila souhlas a dne 8. 10. 2002 proběhlo 1. čtení.⁷⁹ Návrh odůvodnila senátorka Dagmar Lastovecká, která mimo jiné uvedla, že *„Je to zákon o referendu obligatorním, decizním a monotematickým. Znamená to, že o přistoupení České republiky k Evropské unii lze tedy rozhodnout výlučně referendem, rozhodnutí je závazné a rozhoduje se pouze o jediné otázce. Otázka položená v referendu by měla znít: Souhlasíte s tím, aby se Česká republika stala podle Smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii členským státem Evropské unie? Předmětem referenda je tedy vlastní přistoupení, nikoli schvalování poměrně složité mezinárodní smlouvy, přičemž obsah smlouvy a podmínky přistoupení se vlastně takto stávají jakýmsi nepřímým předmětem referenda.“*⁸⁰ Dále pak mimo jiné připomněla

---

⁷⁸ Stenozáznam: 2. den schůze - 19. září 2002. *Senát: Parlament České republiky* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=3&IS=126&T=344#st344>

⁷⁹ Sněmovní tisk 50: Senátní návrh úst. z. o referendu o přist. ČR k EU. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=50&O=4>

⁸⁰ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2002-2006: Stenografický zápis 6. schůze, 8. října 2002. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/006schuz/s006010.htm>

nedostatek času zbývající do podpisu smlouvy o přistoupení a fakt, že s tímto vědomím došlo k nalezení shody i za cenu kompromisů v Senátu. Poslanec Jan Zahradil však upozornil i na některé problematické body návrhu: například, že tento návrh neobsahuje ustanovení o povinné minimální účasti oprávněných voličů, což by mohlo vést k tomu, že by menšina rozhodla o většině, a zmínil v té souvislosti potřebu objektivní informační kampaně ohledně vstupu do EU.⁸¹

Lze říci, že celá rozprava (stejně jako předtím v Senátu) se nesla v duchu vědomí důležitosti vstupu ČR do Evropské unie. Panovala obecná snaha o co největší urychlení legislativního procesu, což se následně projevilo i přijetím návrhu na zkrácení lhůty k projednání na 7 dní – pro hlasovalo 169 poslanců, proti byli 2 poslanci.⁸²

Dne 16. 10. 2002 proběhlo druhé čtení návrhu zákona. Poslanec Radim Chytka vystoupil s pozměňovacím návrhem, v němž požadoval vložení ustanovení o minimální účasti voličů potřebné ke schválení referenda. Přednesl 2 varianty kvůli napadání zabránění vstupu do EU. Navrhl tedy buď minimální limit více než 35 %, nebo více než 50% občanů s hlasovacím právem.⁸³ Dále pak poslanec Exner navrhl, aby část druhá návrhu zákona, tedy Změna ústavního zákona č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jež upravuje doplnění Ústavy o ustanovení, týkající se pravomoci prezidenta vyhlásit referendum o přistoupení ČR k EU a pravomocí Ústavního soudu týkající se referenda, byla obecná, tedy týkající se nejen referenda

---

⁸¹ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2002-2006: Stenografický zápis 6. schůze, 8. října 2002. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/006schuz/s006013.htm>

⁸² Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2002-2006: Stenografický zápis 6. schůze, 8. října 2002. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/006schuz/s006017.htm>

⁸³ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2002-2006: Stenografický zápis 6. schůze, 16. října 2002. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/006schuz/s006187.htm#r8>

o přistoupení, ale využitelná i v případě přijetí zákona o referendu obecném někdy v budoucnu.⁸⁴

Třetí čtení proběhlo dne 17. 10. 2002. Bylo hlasováno o výše zmíněných pozměňovacích návrzích, které byly zamítnuty. Následně byl návrh zákona schválen, kdy z přítomných 182 poslanců hlasovalo 180 pro, nikdo nebyl proti a dva poslanci se hlasování zdrželi.⁸⁵ Dne 23. 10. 2002 byl návrh postoupen Senátu, jenž ho 14. 11. 2002 schválil, a to jednomyslně. Zbývá jen dodat, že 29. 11. 2002 byl zákon podepsán prezidentem republiky a 13. 12. 2002 byl publikován ve Sbírce zákonů.⁸⁶

U této novely panovala od počátku značná shoda všech politických stran, kdy si všichni uvědomovali zásadnost kroku, který jím měl být učiněn. Proto v té chvíli dali stranou své užší stranické zájmy a projevíli snahu shodnout se i se svými politickými protivníky. Současně někteří nezapomínali připomínat na svoji snahu uzákonit i referendum obecné. Takovým byl návrh poslance Exnera, kdy chtěl novelizované články Ústavy koncipovat tak, aby byly v tomto směru „univerzálně“ použitelné. Je zřejmé, že doba tomu nebyla příznivá a ochota politických stran se na tomto shodnout prostě nebyla. To, že k tomu nedošlo ani v době následující, a to, že obecné referendum není doposud součástí našeho právního řádu, bude mimo jiné tématem další části práce.

Tyto dva příklady mohou sloužit pro pochopení toho, že tak málo zákonů směřujících ke změně Ústavy bylo přijato. Naši volení zástupci jsou schopni a ochotni dojít k potřebnému konsensu „napříč politickým spektrem“ obvykle jen při otázkách zcela zásadních a veřejností sledovaných. Možná by stálo za zamýšlení i to, jak takové otázky musí být zásadní i pro ně a jejich

---

⁸⁴ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2002-2006: Stenografický zápis 6. schůze, 16. října 2002. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/006schuz/6-6.html>

⁸⁵ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2002-2006: Stenografický zápis 6. schůze, 17. října 2002. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/006schuz/s006235.htm>

⁸⁶ Sněmovní tisk 50: Senátní návrh úst. z. o referendu o příst. ČR k EU. *Parlament České republiky* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=50&O=4>

domovské strany. U zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků jistě nelze přehlédnout následné vytvoření mnohých vlivných míst v orgánech nově vzniklých krajů. Vstup do EU zase sliboval možnost přístupu na zajímavé posty v orgánech unijních. Na druhou stranu, vzhledem k rigiditě naší Ústavy, je dobře, že není měněna tak intenzivně jako běžné zákony, kdy už prakticky není možné se bez elektronických systémů v problematice orientovat, což rozhodně nepřispívá k tomu, aby běžně, laický občan, mohl jednoduše zjistit, čím vlastně se má řídit. A pokud jsou naši volení reprezentanti schopni se alespoň na tom nejzásadnějším domluvit, lze to považovat rozhodně za klad.

2.4 Nepřijaté změny Ústavy České republiky

Zdaleka ne všechny návrhy na změnu Ústavy byly přijaty. Některé jsou zamítány opakovaně v průběhu let. Nejoblíbenější, možno-li to tak označit, jsou, co se zamítání návrhů týče, návrhy na omezení poslanecké imunity, návrhy na zavedení referenda. A například i návrh na vytvoření vyšších územních samosprávných celků neměl cestu jednoduchou. Několik „neúspěšných“ návrhů na změnu Ústavy je rozebráno podrobněji v této části práce.

Jako první je návrh na vytvoření vyšších územních samosprávných celků, tedy týkající se problematiky, jež byla posléze do našeho prvního řádu skutečně zakotvena. Přestože jejich vznik předjímal Ústava od svého vzniku, trvalo téměř 5 let, než byla přijata příslušná novela. Před přijetím zákona č. 347/1997 Sb., Ústavní zákon, ze dne 3. prosince 1997, o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, bylo podáno několik návrhů v tomto duchu. Například byl Poslanecké sněmovně dne 20. 6. 1997 předložen návrh ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, jež měl dát na našem území vzniknout třem zemím. Měly to být Země Praha,

Země Česká a Země Moravskoslezská.⁸⁷ Vláda tento návrh dne 16. července 1997 projednala a vyjádřila s ním svůj nesouhlas. Jako důvody uvedla mimo jiné fakt, že v historické době, kdy obdobné členění na našem území existovalo, mělo opodstatnění, ne však v době současné. Dále je v předmětném stanovisku konstatováno, že „vyšší územní samosprávné celky, jejichž existence se předpokládá v hlavě sedmé Ústavy České republiky (dále jen "Ústava"), nemohou mít, jak by z návrhu mohlo vyplývat, povahu státoprávní (tedy spolkových zemí), neboť by to bylo v rozporu s Čl. 11 Ústavy, podle kterého území České republiky tvoří nedílný celek. Jejich charakter může být tudíž toliko administrativně právní, kdy je jakýkoliv podíl na uskutečňování státní svrchovanosti vyloučen. Vytvoření takto rozsáhlých celků by navíc bylo v rozporu se snahou o co největší přiblížení výkonu veřejné správy občanům a nepřispělo by ani k řešení těch místních záležitostí, které přesahují možnosti obcí a měly by být vyhrazeny vyšší úrovni samosprávy.“⁸⁸

Dne 17. 10. 1997 proběhlo 1. čtení, ve kterém bylo například poslancem Dušanem Kulkou namítáno, že toto členění povede k růstu nákladů na byrokracii, a že „vzhledem k tomu, že jedno z nich je hlavní město Praha, jedná se v podstatě o zřízení dvou zemí, jedná se o dualismus. Tento dualismus je umocněn skutečností, že se zemské hranici dává stejná váha jako státní hranici. Domnívám se, že s dualismem a jeho důsledky máme trpké zkušenosti z doby federace a domnívám se, že bychom už neměli činit nic, co by implikovalo podobné procesy.“⁸⁹ Současně navrhl tento návrh zamítnout. Pro dokreslení atmosféry v sále lze připomenout nesouhlas poslance Vojtěcha Filipa, který na projev Dušana Kulky reagoval slovy „My nemáme trpké

---

⁸⁷ Sněmovní tisk 230: Návrh úst.zákona o vytvoření vyšších územních samospr. celků. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=2&T=230>

⁸⁸ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 1997 II. volební období: S t a n o v i s k o vlády k návrhu ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávných celků (sněmovní tisk č.230). *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/tisky/t023001.htm>

⁸⁹ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 1996 - 1998: Stenografický zápis 15. schůze, 17. října 1997. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z:

<http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/015schuz/s015039.htm#r20>

*zkušenosti s dualismem v ústavě coby federace, my máme trpké zkušenosti s politiky, kteří federaci nelegitimně a neústavně rozbili.*⁹⁰ Hlasování proběhlo o návrhu na zamítnutí, kdy ze 174 přítomných se pro vyslovilo 94, proti bylo 23 a 27 nehlasovalo – a návrh tohoto ústavního zákona byl tedy zamítnut.⁹¹

Velmi častým návrhem je též návrh na obecné referendum. V různých podobách a různými subjekty byl podán již mnohokrát, jak známo, přijat doposud nebyl. „„*Čl. 2 odst. 2 Ústavy připouští i přijetí obecného ústavního zákona o referendu. Takový ústavní zákon by umožnil vypsání referenda vždy, navrhne-li to některá komora Parlamentu (nebo skupina poslanců či senátorů) nebo určitý počet občanů (např. 350 tisíc). Už kolem deseti návrhů obecného ústavního zákona o referendu předložili levicovní poslanci, Parlament však doposud žádný nepřijal.*“⁹²

Otázka, proč se tomu tak doposud nestalo, je velmi zajímavá a rozhodně by si zasloužila podrobnější rozbor. „*Když se v dnešním Parlamentu řekne „referendum, naskočí jedné skupině politiků husí kůže a jímá je strach z nevyzpytatelné a bezuzdé vůle mas, kterým za normálních okolností říkají „voliči“.* Druhá skupina jen zatne zuby a nechá se unášet představou, že snad někdy se i Česká republika stane vyspělou demokracií se vším, co k ní patří. Zatím však stále dominuje fobie prvních.“⁹³ Tato slova vystihují problém dosti přesně. Zdá se evidentním, že se poslancům nechce do naplnění slov čl. 2 odst. 2 Ústavy: „*Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.*“ Není to ovšem u nás ničím novým, již v prvorepublikové Ústavě z roku 1920 byla možnost referenda zakotvena, byť ve formě poměrně omezené, kdy bylo jeho provedení možno realizovat pouze o vládním návrhu

---

⁹⁰ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 1996 - 1998: Stenografický zápis 15. schůze, 17. října 1997. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna* [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/015schuz/s015039.htm#r20>

⁹¹ tamtéž

⁹² WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva: s dodatkem principů práva evropského a mezinárodního*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 55. ISBN 80-86861-75-9.

⁹³ SUCHÁNEK, R. Obecné celostátní referendum v České republice – soumrak parlamentarismu? In JIRÁSKOVÁ, Věra. *Interpretace Ústavy České republiky a Ústavy Slovenské republiky: Europeizace ústavních systémů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2007, s. 26. ISBN 978-80-87146-00-2.

zákona, který by byl zamítnut Národním shromážděním, a to pouze po jednomyslném usnesení vlády, ale i tak nebyl nikdy použit.⁹⁴ O využití referenda v krátkém období po Mnichovu, či dokonce v době Protektorátu Čechy a Morava nemohlo být samozřejmě ani řeči a v období po osvobození, kdy fungoval systém vzájemné spolupráce politických stran, také nepřichází v úvahu. V tomto směru se tedy jeví i poněkud pochopitelným, že u našich zákonodárců převládá snad i jakýsi strach z institutu, který u nás byl vyzkoušen pouze jedenkrát, a to ve formě zcela jednoúčelového zákona o referendu o přistoupení ČR k EU. Je na tom něco logického, pokud tento lid nemá dostatečnou a hlavně nepřerušovanou tradici demokracie (což u nás dějiny velice zásadně komplikovaly a často znemožňovaly) a schopnost posuzování problému, které by mu byly v referendu předkládány k rozhodování, mohl by skutečně nastávat problém s nadměrným podléháním populistickým heslům. Rozhodně nám chybí zkušenost Švýcarů, kteří referendum užívají již po několik desítek let. Nehledě na to, že u nás funguje referendum na obecné úrovni podle zákona č.22/2004 Sb., o místním referendu⁹⁵, kdy ovšem lidé skutečně daný řešený problém mohou podrobně znát a komplexně jej posoudit, u záležitostí celostátního či celospolečenského dopadu by to již jistě nebylo tak jednoduchým. Nicméně na druhou stranu – při vhodně nastavených podmínkách pro možnost samého vyhlášení referenda a při zavedení povinné minimální účasti - by pak skutečně došlo k plnému naplnění obsahu slova demokracie neboli vlády lidu. Jistě by to nebylo zpočátku jednoduché a některé výsledky by se mnohým nelíbily. Ovšem je možno v současnosti vyjádřit souhlas s tím, jak konají naši volení zástupci?

Například návrh zákona v tomto směru byl Poslanecké sněmovně předložen skupinou poslanců dne 11. 6. 2010.⁹⁶ Ve čl. 1 je vymezeno, o čem

---

⁹⁴ SUCHÁNEK, R. Obecné celostátní referendum v České republice – soumrak parlamentarismu? In JIRÁSKOVÁ, Věra. *Interpretace Ústavy České republiky a Ústavy Slovenské republiky: Evropeizace ústavních systémů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2007, s.27. ISBN 978-80-87146-00-2.

⁹⁵ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva: s dodatkem principů práva evropského a mezinárodního*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 55. ISBN 80-86861-75-9.

⁹⁶ Sněmovní tisk 8: Návrh ústavního zákona o celostátním referendu. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna*[online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&T=8>

by bylo možno v referendu rozhodovat, tedy o zásadních věcech vnitřní nebo zahraniční politiky státu, o návrhu zákona, kromě zákona ústavního, nebo o souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy, kterou mají být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci. Návrh zákona obsahuje i vymezení negativní. Otázka pro referendum nesmí směřovat ke změně podstatných náležitostí demokratického právního státu, jakož ani ke zrušení nebo omezení ústavně zaručených základních práv a svobod a jiné. Dále stanovil podmínky ohledně možnosti podání návrhu na referendum. Mohla by to být buď skupina nejméně osmdesáti poslanců, nebo skupina nejméně třiceti tří senátorů, vláda, nebo též ve formě společné petice nejméně 200 000 oprávněných občanů zastoupených petičním výborem.⁹⁷ Ohledně navrhovaného limitu občanů je nutno konstatovat, že se jeví poměrně nízký. V porovnání se Slovenskem, kde je oproti našim 10 548 527 obyvatelům (stav k 30. 9.2011)⁹⁸ obyvatel pouze 5 445 324 (stav k 30. 9.2 011)⁹⁹, a minimální limit pro vyhlášení referenda činí 350 000 občanů¹⁰⁰, se zdá, že by u nás nemuselo být příliš obtížným referendum prosazovat. Co se týče platnosti referenda, pak bylo navrhováno, aby bylo přijato, jestliže se pro ně v hlasování vyslovil takový počet oprávněných občanů, který tvoří alespoň jednu třetinu z celkového počtu občanů, kteří byli oprávněni v referendu hlasovat, a zároveň jde o nadpoloviční většinu oprávněných občanů, kteří se zúčastnili hlasování.¹⁰¹ Je třeba konstatovat, že v platné slovenské úpravě, kdy Ústava SR v tomto směru v čl. 98 stanoví, že referendum je platné, pokud se zúčastnila nadpoloviční většina oprávněných voličů a rozhodnutí bylo přijaté nadpoloviční většinou účastníků referenda. Toto je vzhledem k předpokladu, že v referendu by bylo

---

⁹⁷ Sněmovní tisk 8: Návrh ústavního zákona o celostátním referendu. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna*[online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=8&CT1=0>

⁹⁸ Český statistický úřad: *Obyvatelstvo*. [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/obyvatelstvo_lide

⁹⁹ Štatistický úrad Slovenskej republiky: *Počet obyvateľov SR k 30. septembru 2011*. [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=40930>

¹⁰⁰ Zákon č. 92/1992 Sb., Ústava Slovenskej republiky

¹⁰¹ Sněmovní tisk 8: Návrh ústavního zákona o celostátním referendu. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna*[online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=8&CT1=0>

rozhodováno o velmi zásadních záležitostech, je záhodno, aby se ho zúčastnila alespoň nadpoloviční většina oprávněných voličů.

Zástupce skupiny poslanců – Bohuslav Sobotka při svém prvním čtení dne 10. 12. 2010 mimo jiné uvedl, že je „přesvědčen o tom, že si Ústava České republiky zaslouží, aby byla po 17 letech naplněna, aby tento Parlament, tato Poslanecká sněmovna v tomto funkčním období ústavu naplnila a přijala zákon o obecném referendu.“¹⁰² Kromě toho zmínil dle jeho slov úspěšnou zkušenost s institutem referenda, co se týče hlasování ohledně vstupu do EU. Též vyjádřil ochotu své strany o návrhu jednat a dojít ke kompromisu. To se však nepodařilo. Diskutujícími poslanci byla návrhu mimo jiné vytýkána nejasnost řešení v případě rozporu zákona přijatého referenda s ústavním pořádkem, nejasnost ohledně možnosti zasahovat referendem do probíhajících správních řízení. Kromě toho bylo poukázáno na Slovensko, kde podle slov poslance Marka Bendy mají zkušenost „s opakovanými referendy, neplatnými, která stojí, pokaždé pul miliardy slovenských korun a nepřinášejí vůbec nic.“¹⁰³ Po poměrně bouřlivé debatě pak byl návrh zákona zamítnut.

Tento návrh zákona stál za dopracování a „vyladění“ všech detailů. K tomu se ovšem nenašel dostatek politické vůle a ustanovení čl. 2 Ústavy ČR tak stále čeká své uvedení do života. Ustanovení Ústavy o přímém výkonu moci lidem by mělo být naplněno, občané ČR na to mají plné právo.

---

¹⁰² Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2010-: Stenografický zápis 9. schůze, 10. prosince 2010. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/009schuz/s009131.htm#r2>

¹⁰³ Parlament České republiky Poslanecká sněmovna 2010-: Stenografický zápis 9. schůze, 10. prosince 2010. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/009schuz/s009135.htm>

3 INTERPRETACE ÚSTAVY ČR V JUDIKATUŘE ÚSTAVNÍHO SOUDU ČR

3.1 Postavení Ústavního soudu v našem právu

Ústavní soud slouží jako pojistka demokracie, jako garant toho, že budou zachovávány principy, na nichž stojí Ústava. Článek 83 Ústava říká, že „*Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.*“ Lze tedy říci, že stojí stranou moci zákonodárné, výkonné a i soudní. „*Ústavní soud stojí mimo soustavu obecných soudů, opakovaně zdůrazňuje, že není vrcholem jejich soustavy a není pravidelnou nezkumnou instancí rozhodnutí obecných soudů. Ústavní soud má specifickou úlohu chránit ústavnost, soudci Ústavního soudu jsou při svém rozhodování vázáni pouze ústavním pořádkem a zákonem o Ústavním soudu. (čl. 88 odst. 2 Ústavy).*“¹⁰⁴ Je zde proto, aby chránil práva fyzických i právnických osob, pokud jsou ohrožena, a to i třeba výrokem obecného soudu. Lze říci, že Ústavní soud má do jisté míry, ovšem na ještě řadově vyšší úrovni „ochrannou“ funkci Senátu: „*Senát chrání ústavní pořádek a zákony před nepromyšlenými a avanturisticky pojatými změnami svojí kontinuitou i způsob obnovy. Je základem stability demokracie a v našem právním prostoru i katalyzátorem jejího stavu... Ústavní soud je zase posledním místem, které brání ústavní systém a základní práva před změnami, které by do právního řádu mohly vnést neústavní zákony. Je zde stejná určenost k tomu stabilizovat systém a každou změnu důkladně prověřit.*“¹⁰⁵

---

¹⁰⁴ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva: s dodatkem principů práva evropského a mezinárodního*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 99. ISBN 80-86861-75-9.

¹⁰⁵ SOBOTKA, Přemysl. *Ústavní soud ČR na strážní ústavnosti: Zahajovací projev*. In KYSELA, Jan. *Zákon o Ústavním soudu po třinácti letech: vznik, vývoj, problémy a úvahy de lege ferenda*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 11-12. ISBN 80-86861-57-0.

Ústavní soud ČR byl zřízen zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, jenž nabyl účinnosti dnem 1. 7. 1993.¹⁰⁶

Pravomoci Ústavního soudu jsou stanoveny v čl. 87 Ústavy.

Odst. 1. Ústavní soud rozhoduje

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu,
- l) o opravném prostředku proti rozhodnutí prezidenta republiky, že referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii nevyhlásí,
- m) o tom, zda postup při provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii je v souladu s ústavním zákonem o referendu

---

¹⁰⁶ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva: s dodatkem principů práva evropského a mezinárodního*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, s. 98. ISBN 80-86861-75-9.

o přistoupení České republiky k Evropské unii a se zákonem vydaným k jeho provedení.

(2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.

Řízení před Ústavním soudem je upraveno zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu.

Ústavní soud je vlastně spolutvůrcem práva. „*Činnost ústavních soudů parlament nenahrazuje, ale interpretačně vůči ústavě doplňuje.*“¹⁰⁷ Jak dále uvádí, doc. Karel Klíma svojí činností Ústavní soud autoritu psaného ústavního pořádku dodatečně odůvodňuje a naplňuje, píše „*jakoby mezi řádky*“¹⁰⁸ To se dá pokládat za výborné přirovnání, že Ústavní soud mimo jiné vykládá příslušná ustanovení v kontextu aktuální situace, přičemž dohlíží na neporušování principů, na nichž Ústava stojí.

3.2 Příklady z judikatury Ústavního soudu

Lze rozhodně říci, že Ústavní soud je velmi významnou součástí našeho právního řádu. Jeho role se zvýraznila v posledních letech, kdy Ústavní soud výraznou měrou zasahoval do našeho politického života. Jedná se zejména o zrušení ústavního zákona o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny. Jedná se o ústavní zákon, který byl naším Ústavním soudem prohlášen protiústavním a zrušen.

Tento zákon měl urychlit uspořádání předčasných voleb, neboť jinak je rozpuštění Poslanecké sněmovny zdlouhavé. Skupina poslanců návrh předložila dne 7. 4. 2009, byl přijat dne 28. 5. 2009 a ve Sbírce zákonů byl

---

¹⁰⁷ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 668. ISBN 978-80-7380-261-5.

¹⁰⁸ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 671. ISBN 978-80-7380-261-5.

vyhlášen dne 29. 6. 2009 pod číslem 195/2009 Sb.¹⁰⁹ Tento zákon však napadl ústavní stížností poslanec Miloš Melčák. Domáhal se zrušení rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny a současně zrušení zákona č. 195/2009 Sb.¹¹⁰ Poslanec Melčák argumentoval tím, že uvedeným rozhodnutím prezidenta bylo zasaženo do jeho základního práva, jež plyne z čl. 21 odst. Listina základních práv a svobod, tedy „Občané mají za rovných podmínek přístup k voleným a jiným veřejným funkcím.“, k němuž již dříve Ústavní soud judikoval, že z něj plyne i právo na nerušený výkon veřejné funkce. Skutečné porušení svého práva poslanec Melčák spatřoval právě v uvedeném zákoně. Dále argumentoval tím, že „ústavní zákon č. 195/2009 Sb. je zákonem ústavním toliko formálně, materiálně se však ústavnímu pořádku přičí, ve skutečnosti ústavní pořádek suspenduje - ad hoc, právě pro jedno funkční období odkládá jeho účinnost po dobu libovolně zvolenou momentální kvalifikovanou většinou poslanců a senátorů, pročez nejde v tomto smyslu o zákon, jenž Ústavu mění či doplňuje (dle čl. 9 odst. 1 Ústavy). Napadený ústavní zákon pak považuje za rozporný s ústavním pořádkem v tom smyslu, že mění podstatnou náležitost právního a demokratického státu, jež je dle čl. 9 odst. 2 Ústavy nezměnitelná. Touto náležitostí je podřízení volné soutěže politických sil stejným a zejména předem stanoveným pravidlům.“¹¹¹ Těž zdůraznil, že uvedeným zákonem došlo k porušení zákazu retroaktivity, neboť došlo ke zpětnému zkrácení volebního období během jeho průběhu. Dále poukázal na zásadní význam vztahu voleb na fungování demokratického státu a právo poslance na nerušený výkon jeho mandátu. V neposlední řadě pak uvedl, že zkrácením volebního období je narušena politická soutěž, neboť zejména nové politické strany budou v časové tísní, jelikož směřovaly k termínu pravidelných voleb. Dle jeho názoru se tedy ignorují pravidla Ústavou stanovená. Hrozilo by dle něj nebezpečí, že pokud by se takové řešení nyní připustilo, následně by mohlo libovolně užívat

---

¹⁰⁹ Sněmovní tisk 796: N. ústav. z. o zkrácení pátého volebního období Posl. sněm. *Parlament České republiky: Poslanecké sněmovna* [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=796>

¹¹⁰ Ústavní soud: *Text ústavní stížnosti poslance Miloše Melčáka*. [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z: <http://swww.usoud.cz/scripts/detail.php?id=730>

¹¹¹ Nález ÚS ze dne 10.09.2009, sp. zn. Pl.ÚS 27/09
Zdroj : http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-27-09_1

dle chutí a potřeby momentálně vládnoucí většiny, což by vedlo k porušení ústavních principů.¹¹²

Ve věci samé Ústavní soud rozhodl tak, že vyhověl ústavní stížnosti. V nálezu Ústavního soudu je konstatováno, že „v pojetí ústavního státu, na kterém je založena Ústava České republiky, není právo a spravedlnost předmětem volné dispozice zákonodárce a tím ani zákona, protože zákonodárce je vázán určitými základními hodnotami, jež Ústava prohlašuje za nedotknutelné.“¹¹³ Tyto zásady, nedotknutelné zásady, tedy nemohou být změněny ani vůlí zákonodárců, a to ani případnou jednomyslnou. Vedlo by totiž k faktickému odstranění demokratického státu. Dále Ústavní soud zkonstatoval, že k přijetí předmětného zákona došlo za situace, kdy ČR hrozila nestabilita a politická krize, avšak i za takové situace bylo možno řídit se Ústavou, jejím čl. 35, který upravuje okolnosti související s rozpuštěním Poslanecké sněmovny prezidentem. K tomu Ústavní soud zkonstatoval, že důsledkem přijetí zákona 195/2009 Sb. bylo obejití účelu rozpuštění Poslanecké sněmovny, „ jímž je ústavní tlak na spojení vyslovení nedůvěry (resp. odepření vyslovení důvěry) vládě s vědomím ústavních důsledků v případě absence nové parlamentní většiny schopné vytvořit vládu. Nadto zbývá pouze zdůraznit, že tím nejvýznamnějším veřejným zájmem plynoucím z čl. 2 odst. 2 Ústavy je vytvoření legitimního Parlamentu na základě ústavně nezpochybnitelného právního základu voleb.“¹¹⁴ Dále Ústavní soud konstatuje, že napadený zákon není obecný, a je tedy ústavním zákonem pouze po formální stránce, ale ne po materiální.

Co se týče retroaktivity zákona, pak Ústavní soud uvedl, že předčasné ukončení funkčního období sněmovny je Ústavou předvídáno, avšak za přesně stanovených podmínek, což je v případě zákona č.195/2009 Sb. ignorováno a obcházeno. Vede to k narušení důvěry občanů v právo volit a být volen. Proto předmětný zákon Ústavní soud s odkazem na čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR,

---

¹¹² Nález ÚS ze dne 10.09.2009, sp. zn. Pl.ÚS 27/09

Zdroj : http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-27-09_1

¹¹³ tamtéž

¹¹⁴ Nález ÚS ze dne 10.09.2009, sp. zn. Pl.ÚS 27/09

Zdroj : http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-27-09_1

kde je stanoveno, že „*změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřipustná.*“¹¹⁵, zrušil.

Je třeba říci, že tento náleží Ústavního soudu vyvolal řadu emocí. Bylo mu například vyčítáno, že se jím Ústavní soud postavil „nad“ Parlament. Nesouhlas projevil zejména prezident Václav Klaus, který dokonce řekl, že „*chceme-li se dnes i do budoucna vyhnout podobným situacím, které hrozí chaosem a ohrožuje celou společnost, blíží se chvíle, kdy bude nutno přijmout novou ústavní definici pravomocí Ústavního soudu.*“¹¹⁶

K výše uvedenému je na místě poznámka, že jakýkoliv zásah do pravomocí Ústavního soudu ze strany moci výkonné by nebyl správný. Ústavní soud je skutečným ochráncem a zárukou ústavnosti v naší zemi a jakékoliv omezení jeho pravomocí by bylo nebezpečným. A možná již i samy úvahy na toto téma by občany ČR měly zneklidňovat. To, že se nálezy Ústavního soudu nelíbí subjektům, které dle jejich názorů „poškozuje“ a zabraňuje jim chovat se dle libosti, je naopak ukazatelem kvality a zejména potřebnosti práce tohoto soudu.

Ne vždy vyvolávají nálezy a usnesení Ústavního soudu takovou všeobecnou pozornost a emoce jako výše uvedený příklad. To však neznamená, že by nebyla vždy důležitá, neboť ve skutečnosti vytvářejí jakýsi rámec pro posuzování jisté problematiky i v budoucnu, či pro chování se veřejné moci v budoucnu. Takovým například byl náleží Ústavního soudu Pl. ÚS 77/06 ze dne 15. 2. 2007, v němž se Ústavní soud zabýval problematikou tzv. „legislativních přílepků“ k zákonům, neboli novelizací

---

¹¹⁵ Náleží ÚS ze dne 10.09.2009, sp. zn. Pl.ÚS 27/09

Zdroj : http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-27-09_1

¹¹⁶ IDNES.cz: Zprávy: Klaus: Ústavní soud vědomě prohlubuje krizi, je třeba mu určit nové pravomoce. [online]. [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-ustavni-soud-vedome-prohlubuje-krizi-je-treba-mu-urcit-nove-pravomoce-1vl-/domaci.aspx?c=A090910_192606_domaci_taj

stávajících zákonů prostřednictvím zákona, který se takto novelizovaným zákonem nijak nesouvisel.¹¹⁷

Konkrétně šlo o to, že při projednávání návrhu na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky (zákon o zrušení Fondu národního majetku), byl během 2. čtení předložen pozměňovací návrh, který obsahoval novelu zákona o bankách, jenž byl již dříve předkládán samostatně, avšak nepřijat. Nicméně poté, co byl včleněn do zákona č. 443/2006 Sb., tak byl Poslaneckou sněmovnou schválen. Senát se jím poté odmítl zabývat (a to mimo jiné právě z důvodů, pro něž následně skupina 23 senátorů domáhala zrušení předmětné části tohoto zákona). Prezident zákon v zákonné lhůtě nepodepsal a nevrátil zpět sněmovně. Zákon byl následně vyhlášen 18. 9. 2006 ve Sbírce zákonů.¹¹⁸

Výše uvedená praxe, tedy jakási „implantace“ nějakého ustanovení, nijak nesouvisějícího se zákonem, do něhož byla takto vtělena, bývala značně oblíbená, neboť mohla velice urychlit přijetí potřebné změny, a to zvláště v případech, kdy se taková ustanovení doplnila do zákona pomocí pozměňovacích návrhů.

„Takový postup totiž neodpovídá základním principům právního státu, mezi které patří zásada předvídatelnosti zákona, jeho srozumitelnosti a zásada jeho vnitřní bezrozpornosti. Jestliže totiž jedním zákonem (ve formálním smyslu) je zasahováno do materie upravované několika zákony jinými a tyto zákony spolu nejsou obsahově a systematicky provázány, vzniká nezřídka značně nepřehledný právní stav, který princip předvídatelnosti, srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti zákona již nerespektuje.“¹¹⁹ Dále Ústavní soud mimo jiné připomněl, že vzhledem k tomu, že ČR je právním státem, může být státní

---

¹¹⁷ Nález ÚS ze dne 15.2.2007, sp.zn. Pl. ÚS 77/06
Zdroj: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?print=1&id=53579>

¹¹⁸ Sněmovní tisk 1222: Novela z. o zrušení Fondu národního majetku. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna*[online]. [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?CZ=443&R=2006>

¹¹⁹ Nález ÚS ze dne 15.2.2007, sp.zn. Pl. ÚS 77/06
Zdroj: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?print=1&id=53579>

moc uplatňována jen v případech, mezích a způsobech, jež stanoví zákon.¹²⁰ Tedy i Parlament se tímto musí řídit a dodržovat stanovená pravidla, což v tomto případě nedodržel, neboť legislativní proces v daném případě neproběhl řádně.

Ústavní soud dále došel při zkoumání věci k názoru, že příslušný pozměňovací návrh neměl žádnou spojitost se zákonem, v rámci něhož byl posléze přijat, čímž bylo zamezeno předvídatelnosti zákona. Dále byl neoprávněně smazán rozdíl mezi „návrhem zákona“ a „pozměňovacím návrhem“, kterým se vypouštějí, rozšiřují či mění některé části původního návrhu. A tak tomu v tomto případě rozhodně nebylo. Proto Ústavní soud zkonstatoval, že napadená ustanovení zákona byla přijata neústavním způsobem, a proto je zrušil.¹²¹

---

¹²⁰ Nález ÚS ze dne 15.2.2007, sp.zn. Pl. ÚS 77/06

Zdroj: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?print=1&id=53579>

¹²¹ tamtéž

ZÁVĚR

Ústava České republiky je základním kamenem naší státnosti. Je základem všech právních norem, jež byly, jsou a budou v naší zemi přijímány. Je základem, vymezením a chování ve veřejné moci k občanům, stejně jako zakotvení možností, jak se může občan podílet na spravování věcí veřejných. Možná, že je po formální stránce škoda, že základní lidská práva nejsou včleněna přímo do textu Ústavy. Nicméně praxe ukázala, že zvolená varianta, tedy jejich vymezení v Listině základních práv a svobod a její následné začlenění do ústavního pořádku je dostatečným.

Ústava byla doposud jen málo měněna, a tak je nutno konstatovat, že je to dobře. Vzhledem ke zmíněné funkci naprostého základu všeho práva by měla být základem bytelným a stabilním, poskytujícím jistotu trvalosti jejich hodnot. Proto je správné, že ji lze měnit jen se souhlasem „tří pětin“. Toto skýtá dostatečnou záruku, že se nemůže – a to ani v budoucnu – stát obětí přehnané aktivity ze strany našich zákonodárců. Bylo by pro právní jistotu velmi škodlivé, pokud by se měnila tak, jak by se momentálně hodilo vítězi voleb. Doposud přijaté změny jsou z rodu těch, které skutečně měly a mají smysl hlubší, dalo by se říci nadstranický, celospolečenský a trvalý. Takových změn by se Česká republika mohla dočkat i v budoucnu. Změny, jež byly do naší Ústavy vloženy, zachovávají to, s jakým úmyslem byla v roce 1992 tvořena. Hodnoty demokracie a úcty k právům a svobodám člověka a občana jsou bezesporu i po provedených změnách zachovány.

K tomu je ovšem nutno konstatovat následující. Bezesporu by měli zákonodárci překonat svoji nechuť ke skutečnému umožnění výkonu moci lidem a uzákonit referendum. Při vhodném nastavení podmínek by rozhodně bylo přínosem a výrazem toho, že nedochází k demokratickému deficitu, zmiňovaného občas v souvislosti s EU, tedy, že se stát občanovi jaksi „vzdaluje“. Toto zákonodárci lidem poněkud dluží. Zdá se, že současný stav, kdy není takto důležitý článek Ústavy po tolika letech její existence doposud uveden v život, mnohým z nich vyhovuje, neboť ponechává občana

v pozici, kdy může o budoucnosti své země spolurozhodovat jen během voleb, a poté již může jen sledovat, zda a jak jsou předvolební sliby naplňovány.

Jedna ze změn Ústavy byla skutečně zásadní. Ta, která umožnila vstup České republiky do Evropské unie, neboť umožnila delegaci některých pravomocí orgánů ČR na mezinárodní organizaci či instituci. S tím samozřejmě nebylo v původním znění Ústavy počítáno a jistě je na toto ustanovení možno mít různé názory. Každé takové omezení suverenity, lze-li to pojmenovat, má jisté své lepší i stinné stránky, i svá možná rizika. Vzhledem k tomu, že vstup do EU byl následně odsouhlasen v referendu, tak tato změna byla na místě a nemířila vůči duchu a hodnotám, Ústavou vymezených a chráněných. Nicméně vzhledem k současnému složitému vývoji ohledně financí v Evropské unii je třeba pečlivě zvažovat, jaké další pravomoci by Česká republika měla eventuelně v budoucnu ještě přenášet.

Zda se nyní Ústava vnímaná z její materiální stránky, liší od její formální podoby, je jisté že rozdíly existují, a to zejména díky vlivu vykládací a upřesňovací činnosti Ústavního soudu. Tato činnost je potřebná proto, že jednak kontroluje, zda se veřejná moc chová v souladu s myšlenkami Ústavy, a jednak proto, že jednotlivá ustanovení Ústavy zkoumá v kontextu jisté konkrétní situace, respektive posuzuje, zda nejsou tato ustanovení nějak v určité situaci porušována. Je ovšem pravda, že například výklad Ústavního soudu, týkající se omezení pravomocí prezidenta republiky při jmenování předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu, je poněkud diskutabilní a do praxe tedy bylo uvedeno něco, co tak přesně v Ústavě stanovené není. Nicméně není důvodu se domnívat, že by tak soud nerozhodl po bedlivém zvažování, a nezbývá než jeho rozhodnutí respektovat.

Co se týká jakéhosi zhodnocení činnosti Ústavního soudu jakožto strážce ústavnosti. I přes některá jeho kontroverzní rozhodnutí jeho klady zcela a nepopíratelně převažují. Už jen s ohledem na lépe či hůře skrývanou nechuť některých vrcholných politiků vůči tomuto soudu nezbývá než zkonstatovat jeho potřebnost. Každý, i ten nejvýše postavený politik či sebevýznamnější článek veřejné moci si musí být vědom, že jeho konání je přezkoumatelné

ze strany nezávislého orgánu. Každý občan naopak může mít jistotu, že pokud budou jeho práva Ústavou zaručena, porušena, má možnost sjednání nápravy. A to je to nejdůležitější – domoci se svých práv. I přes určité dílčí nedostatky, ať již v zavádění některých institutů, textem Ústavy předpokládaných a chtěných, tak co se týče interpretace Ústavním soudem, je i po provedených novelizacích naše Ústava stále tou ústavou, jako byla v době jejího zrodu, tedy ústavou demokratického státu svobodných občanů. Každý občan by se měl dle svých možností přičinit, aby takovou zůstala a vytvářela pevný rámec pro každodenní fungování moderní společnosti, vyznávající úctu k hodnotám Ústavou chráněných, žít v souladu s ní a bez rozpaků se domáhat nápravy, pokud někdo bude mít pocit, že jsou tyto hodnoty kýmkoliv ohrožovány.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

LITERATURA

FILIP, Jan. *Ústavní právo: učební text pro bakalářské studium na PrF MU*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 108 s. ISBN 978-80-210-4584-2

JIRÁSKOVÁ, Věra. *Interpretace Ústavy České republiky a Ústavy Slovenské republiky: Evropeizace ústavních systémů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2007, 181 s. ISBN 978-80-87146-00-2

KLÍMA, Karel, Josef BLAHOŽ a Vladimír BALAŠ. *Srovnávací ústavní právo*. Praha: ASPI Publishing, 2003, 479 s. ISBN 80-86395-89-8

KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 786 s.. ISBN 978-80-7380-261-5

KYSELA, Jan. *Zákon o Ústavním soudu po třinácti letech: vznik, vývoj, problémy a úvahy de lege ferenda*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 189 s. ISBN 80-86861-57-0

MLSNA, Petr et alli . *Ústava ČR - vznik, vývoj a perspektivy*. Praha: Leges, 2010, 384 s. ISBN 978-80-87212-63-9

NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky: v otázkách a odpovědích*. Brno: Computer Press, 2004, 133 s. ISBN 80-251-0392-7

SCHELLE, Karel. *Dějiny českého ústavního práva*. 1. vydání. Ostrava: KEY publishing s.r.o., 2010, 177 s. ISBN 978-80-7418-067-5

STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt roztržka rozpad*. Praha: Academia, 2000, 371 s. ISBN 80-200-0752-0

SUCHÁNEK, R., JIRÁSKOVÁ, V. et alli. *Ústava České republiky v praxi: 15 let platnosti základního zákona*. Praha: Leges, 2009, 383 s. ISBN 978-80-87212-18-9

WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva: s dodatkem principů práva evropského a mezinárodního*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006, 247 s. ISBN 80-86861-75-9

PRÁVNÍ PŘEDPISY

Zákon č. 11/1918, o zřízení samostatného státu československého

Zákon č. 37/1918 Sb., o prozatímní ústavě

Zákon č. 121/1920 Sb., Ústavní listina Československé republiky

Zákon č. 330/1938 Sb., o zmocnění ku zmenám ústavnej listiny a ústavných zákonov republiky Česko- Slovenskej a o mimoriadnej moci nariadení

Zákon č. 75/1939 Sb., o Protektorátu Čechy a Morava

Zákon č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky

Zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky

Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky

Zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci

Zákon č. 327/1991 Sb., o referendu

Zákon č. 92/1992 Sb., Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 541/1992 Sb., o dělení majetku České a Slovenské Federativní Republiky mezi Českou republiku a Slovenskou republiku a jeho přechodu na Českou republiku a Slovenskou republiku

Zákon č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky

Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

Zákon č.2 /1993 Sb., Základní listina práv a svobod, ve znění pozdějšího ústavního zákona

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

Zákon č. 176/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 395/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 448/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně ústavního, zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů

Zákon č. 443/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky (zákon o zrušení Fondu národního majetku), a zákon č. 319/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.319/2009 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

Zákon č. 135/2011 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 176/2001 Sb.

Zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Usnesení vlády ČR č. 484 o zřízení Komise vlády České republiky pro přípravu Ústavy České republiky

JUDIKÁTY

Nález ÚS ze dne 15.2.2007, sp.zn. Pl. ÚS 77/06

Nález ÚS ze dne 12.09.2007, sp. zn. Pl.ÚS 87/06

Nález ÚS ze dne 10.09.2009, sp. zn. Pl.ÚS 27/09

**SNĚMOVNÍ TISKY PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY,
POSLANECKÉ SNĚMOVNY**

Sněmovní tisk 8: Návrh ústavního zákona o celostátním referendu

Sněmovní tisk 50: Senátní návrh úst. z. o referendu o příst. ČR k EU

Sněmovní tisk 208: Vládní návrh novely Ústavy ČR a zák. o bezpečnosti ČR

Sněmovní tisk 218: Vládní návrh ústavního zákona o vytvoření vyšších územních celků

Sněmovní tisk 230: Návrh úst.zákona o vytvoření vyšších územních samospr. celků

Sněmovní tisk 796: N. ústav. z. o zkrácení pátého volebního období Posl. Sněm.

Sněmovní tisk 1222: Novela z. o zrušení Fondu národního majetku

DOKUMENTY SENÁTU PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

Senátní tisk č. 344: Návrh senátního návrhu ústavního zákona o referendu o vstupu České republiky do Evropské unie a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů

ČLÁNKY

IDNES.cz: Zprávy: *Klaus: Ústavní soud vědomě prohlubuje krizi, je třeba mu určit nové pravomoce* [online]. [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-ustavni-soud-vedome-prohlubuje-krizi-je-treba-mu-urcit-nove-pravomoce-1vl-/domaci.aspx?c=A090910_192606_domaci_taj

IHNED.cz: *Prezident Václav Klaus si šetří podpis. Pod dva zákony jej tento týden nepřipojil* [online]. 2011 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/politika/c1-52260960-prezident-vaclav-klaus-si-setri-podpis-pod-dva-zakony-jej-tento-tyden-nepripojil>

Novinky.cz: *Prezidenta si vyberou sami občané, Senát souhlasil s přímou volbou.* [online]. 8. února 2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/258611-prezidenta-si-vyberou-sami-obcane-senat-souhlasil-s-primou-volbou.html>

Ústavní soud České republiky: *Ústavní pořádek České republiky* [online]. [cit. 2012-01-08]. Dostupné z: <http://www.concourt.cz/clanek/2353>

INTERNETOVÉ ODKAZY

Český statistický úřad: *Obyvatelstvo*. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna.

Dostupné z: <http://www.psp.cz>

Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna. *Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna*. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/>

Portal.gov: na úřad přes internet : *PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY*. Dostupné z: <http://portal.gov.cz>

Štatistický úrad Slovenskej republiky: *Počet obyvateľov SR k 30. septembru 2011*. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk>

Ústavní pořádek České republiky. *Ústavní soud České republiky*. Dostupné z: <http://www.concourt.cz>

Ústavní soud: *Text ústavní stížnosti poslance Miloše Melčáka*. Dostupné z: <http://swww.usoud.cz>

Wikipedie otevřená encyklopedie: *První republika*. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org>

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1: Národnostní složení v ČSR dle sčítání v roce 1921	13
--	----

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA A – Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého	I
PŘÍLOHA B – Zákon č. 37/1918 Sb., o prozatímní ústavě	III
PŘÍLOHA C – Zákon č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky	VII

PŘÍLOHY

Příloha A – Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

11/1918 Sb.

ZÁKON

Národního výboru československého

ze dne 28. října 1918

o zřízení samostatného státu československého

Samostatný stát československý vstoupil v život. Aby byla zachována souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu, nařizuje Národní výbor jménem československého národa jako vykonavatel státní svrchovanosti toto:

Čl.1

Státní formu československého státu určí Národní shromáždění ve srozumění s Československou Národní radou v Paříži. Orgánem jednomyslné vůle národa a také vykonavatelem státní svrchovanosti je Národní výbor.

Čl.2

Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.

Čl.3

Všechny úřady samosprávné, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní a zejména i obecní jsou podřízeny Národnímu výboru a prozatím úřadují a jednají dle dosavadních platných zákonů a nařízení.

Čl.4

Zákon tento nabývá účinnosti dnešním dnem.

Čl.5

Národnímu výboru se ukládá, aby tento zákon provedl.

Zdroj: Portal.gov: na úřad přes internet : *PORTÁL VEŘEJNÉ SPRÁVY ČESKÉ REPUBLIKY*
[online]. [cit. 2012-01-08]. Dostupné z:
http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_number=1=11/1918&PC_8411_name=o zřízení samostatného státu československého&PC_8411_l=11/1918&PC_8411_ps=10#10821

37/1918 Sb.

**Zákon ze dne 13. listopadu 1918
o prozatímní ústavě.**

O národním shromáždění.

§ 1

Národní výbor rozšiřuje se na 256 členů způsobem a dle klíče, jak vznikl Národní výbor. Tento sbor nazývá se Národní shromáždění.

§ 2

Týž způsob a klíč platí i pro doplňování Národního shromáždění, odpadne-li některý člen.

§ 3

Členem Národního shromáždění přestává být:

- a. kdo ztratil svéprávnost,
- b. kdo odsouzen byl pro trestný čin, který způsobuje ztrátu volitelnosti do obcí v Čechách, zbaven byl členství rozhodnutím Národního shromáždění. Rozhodnutí Národního shromáždění děje se dvoutřetinovou většinou přítomných.

§ 4

Národní shromáždění vykonává pravomoc zákonodárnou pro celý stát i jednotlivé jeho části a pravomoc dozorcí nad mocí výkonnou až do doby, kdy dle ústavy konečné sejde se a ustaví sněmovna vyšlá z voleb.

§ 5

Národní shromáždění vypracuje si jednací řád; dokud se tak nestane, platí jednací řád přijatý ve schůzi Národního výboru dne 9. listopadu 1918.

§ 6

Národní shromáždění je schopno jednati a usnášeti se, je-li přítomna alespoň třetina poslanců. Usnáší se nadpoloviční většinou přítomných. Přítomnosti alespoň dvou třetin poslanců a dvoutřetinové většiny přítomných jest třeba ke změně tohoto zákona, zákona o všeobecných právech občanů, zákona ze dne 9. listopadu 1918 o osobní nedotknutelnosti členů Národního shromáždění a k usnesení o vypovědění války.

K volbě presidenta a ke schválení mezinárodních smluv (10. lit. a) jest třeba přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců a dvoutřetinové většiny přítomných.

Přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců jest třeba k usnesení podle poslední věty § 11 a první věty § 16.

O prezidentu republiky.

§ 7

Hlavou státu je prezident republiky, kterého volí Národní shromáždění (§ 6).

Úřad presidenta trvá až do doby, kdy podle ústavy konečné nová hlava státu bude zvolena.

§ 8

Mešká-li prezident mimo hranice státu, anebo je-li místo jeho uprázdněno, vykonává zatím jeho práva vláda, která může jednotlivými úkony pověřiti svého předsedu.

§ 9

Prezident republiky nemůže býti trestně stíhán.

§ 10

Prezident republiky:

- a. zastupuje stát na venek,
- b. je nejvyšším velitelem vojska,
- c. přijímá vyslance;
- d. vypovídá podle usnesení Národního shromáždění válku a předkládá mu sjednaný mír ku schválení;
- e. jmenuje důstojníky, státní úředníky a soudce počínaje VI. třídou hodnostní nahoru,
- f. má právo prominouti nebo zmírniti tresty i právní následky trestného činu, odsouzení nebo trestu, jakož i naříditi, aby trestní řízení nebylo zahájeno, anebo zahájené trestní řízení aby bylo zastaveno.

K vládním úkonům, jež prezident republiky vykonává, musí býti opatřen spolupodpis příslušného odpovědného člena vlády.

§ 11

Prezident republiky má právo zákon usnesený Národním shromážděním, vrátiti do osmi dnů po usnesení k novému projednání. Setrvá-li Národní shromáždění na svém původním usnesení, musí zákon býti vyhlášen.

§ 12

Prezident republiky slíbí před Národním shromážděním na svou čest a svědomí, že bude dbáti blaha republiky a lidu a šetřiti zákonů.

Jak se vyhlašují rozsudky.

§ 13

Rozsudky a nálezy soudů vyhlašují se jménem republiky.

O moci výkonné a nařizovací.

§ 14

Moc výkonná a nařizovací přísluší 17členné vládě, jejíž předsedu a členy (ministry) volí Národní shromáždění.

Vláda volí ze sebe náměstka předsedova, který zastupuje předsedu.

§ 15

Předseda a členové vlády slíbí před Národním shromážděním na svou čest a svědomí, že své povinnosti svědomitě a nestranně budou konati a zákonů šetřiti.

Žádný člen vlády nesmí býti členem správní neb dozorčí rady akciových společností, nebo jednatelem společností s ručením omezeným, které podléhají dani výdělkové podniků k veřejnému účtování povinných.

§ 16

Vláda jest odpovědna Národnímu shromáždění, které ji může za přítomnosti aspoň poloviny poslanců prostou většinou hlasů odvolati, což se stane vyslovením nedůvěry.

Návrh na vyslovení nedůvěry musí býti podepsán nejméně jednou čtvrtinou poslanců a přikáže se nejprve výboru.

§ 17

Vláda sídlí v Praze. Rozhoduje ve shromáždění, jemuž přítomno musí býti, aspoň deset členů, předsedu nebo jeho náměstka v to počítaje.

Vláda rozhoduje ve společných schůzích:

- a. o vládních předlohách pro Národní shromáždění určených,
- b. o všech věcech politické povahy,
- c. o jmenování úředníků, pokud jmenování ústředním úřadům nebo prezidentovi republiky je vyhraženo.

§ 18

Vláda určí, který ze členů (ministrů) řídí a odpovídá za jednotlivé úřady zřízené k obstarávání nejvyšší správy státní.

§ 19

Zákony musí být vyhlášeny do osmi dnů po usnesení Národním shromážděním, s výhradou případu § 11., 1. věta. Podpisuje je prezident republiky předseda a onen člen vlády, jehož úřad je pověřen provedením dotyčného zákona.

Mešká-li president mimo hranice státu, anebo je-li místo jeho uprázdněno, podpisuje zaň předseda vlády.

Nařízení podpisují ministerský předseda a nejméně devět ministrů.

§ 20

Všecky akty moci výkonné a nařizovací dosud předsednictvem Národního výboru provedené se schvalují.

§ 21

Zákon tento nabývá účinnosti dnem vyhlášky.

Zdroj: Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna.[online].
[cit.2012-01-08]. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/texts/constitution_1918.html

**Příloha C – Zákon č. 57/1946 Sb., kterým se schvalují a prohlašují za zákon
dekrety presidenta republiky**

57/1946 Sb.

**ÚSTAVNÍ ZÁKON
ze dne 28. března 1946, kterým se schvalují a prohlašují
za zákon dekrety presidenta republiky**

Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto ústavním zákoně:

ČI.I.

- (1) Prozatímní Národní shromáždění schvaluje a prohlašuje za zákon ústavní dekrety a dekrety presidenta republiky, vydané na základě § 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 15. října 1940, č. 2 Úř. věst. čsl. (č. 20/1945 Sb.), o prozatímním výkonu moci zákonodárné, a to včetně právě uvedeného ústavního dekretu, pokud se tak již nestalo.
- (2) Veškeré dekrety presidenta republiky jest považovati od jich počátku za zákon; ústavní dekrety buďtež považovány za zákon ústavní.
- (3) Územní a časová platnost předpisů v předcházejících odstavcích uvedených zůstává beze změny.

ČI.II.

Tím se provádí a mění čl. 5, odst. 1 a 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku, ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z roku 1946, jímž se schvalují, doplňují a mění předpisy o obnovení právního pořádku.

ČI.III.

- (1) Ústavní dekrety a dekrety presidenta republiky, uvedené v článku I, budou uveřejněny do 18 měsíců jako příloha Sbírky zákonů a nařízení republiky Československé, pokud nebyly v této sbírce již otištěny.
- (2) Tento ústavní zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Zdroj: Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna. [online]. [cit. 2012-01-08]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/u1946.html>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Petra Nováková

Obor: právo v podnikání

Forma studia: prezenční

Název práce: Ústava ČR, její změny a interpretace

Rok: 2012

Počet stran textu bez příloh: 49

Celkový počet stran příloh: 7

Počet titulů literatury a pramenů: 51

Počet internetových zdrojů: 11

Vedoucí práce: JUDr. Věra Jirásková, CSc.